

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИГ ПЛАН
ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА
ИЗБЕГЛИХ, ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ
ЛИЦА И ПОВРАТНИКА ПО РЕАДМИСИЈИ
У ГРАДУ НИШУ У ПЕРИОДУ ОД 2018-
2022. ГОДИНЕ**

**О Д Л У К У
О УСВАЈАЊУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ
ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА
ИЗБЕГЛИХ, ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ
ЛИЦА И ПОВРАТНИКА ПО РЕАДМИСИЈИ
У ГРАДУ НИШУ У ПЕРИОДУ ОД 2018-
2022. ГОДИНЕ**

Члан 1.

Усваја се Локални акциони план за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника по реадмисији у граду Нишу у периоду од 2018-2022.године (у даљем тексту: Акциони план).

Текст Акционог плана је саставни део ове Одлуке.

Члан 2.

Под Акционим планом у смислу ове Одлуке подразумева се преглед конкретних програма, пројеката и активности са дефинисаним носиоцима активности, потенцијалним изворима финансирања, планираним временом реализације, проистеклих из идентификованих потреба, укључујући и оне који нису директно зависни од активности локалне самоуправе, али представљају интерес локалне заједнице.

Члан 3.

За праћење и оцену успешности реализације Акционог плана Савет за управљање миграцијама и трајна решења, формираће радну групу.

Члан 4.

Ову Одлуку објавити у "Службном листу Града Ниша".

Уводна реч градоначелника Града Ниша

На основу спроведених анкетања и разменом података са другим органима Републике Србије, Канцеларија за избеглице и миграције Града Ниша, констатовала је да у Граду Нишу живи око 2000 „бивших избеглица“, 56 особа са избегличким статусом, 11 500 евидентираних интерно расељених лица, око 6 000 интерно расељених лица која нису на евиденцији и 60 повратника по Споразуму о реадмисији.

У досадашњим активностима релевантних служби Града Ниша, пре свега Канцеларије за избеглице и миграције, као и Савета за миграције, препознати су проблеми и потребе наведених популација које је Град Ниш, спреман да у сарадњи са републичким институцијама, органима и другим заинтересованим странама решава. Пре свега: социјалне, економске и стамбене потребе избеглих, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији.

Град Ниш кроз Стратешки оквир Националне стратегије за решавање питања избеглих, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији и другим стратешким документима иновирао је овај Локални акциони план за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији којим је јасно сагледана потреба, као и капацитети и ресурси Града Ниша у решавању истих.

Специфичним циљевима овог Локалног акционог плана Град Ниш у сарадњи са Комесаријатом за избеглице и миграције Републике Србије и другим заинтересованим актерима намерава побољшати интеграцију у пуном смислу, односно: смањити сиромаштво, ојачати економску снагу избеглих, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији, као и решавати круцијално питање трајног стамбеног збрињавања.

1. ОПШТИ ПОДАЦИ О ГРАДУ НИШУ

Кратак историјат Ниша

Ниш, на раскрсници балканских и европских путева, који повезују Европу са Блиским Истоком, један је од најстаријих градова на Балкану и од давнина за капију Истока и Запада. Има доказа да је Ниш насељен већ у праисторијско доба. Град је добио име од реке Нишаве која кроз њега протиче и коју су келтски прастановници звали Navissos („Вилина река“).

У својој најсјајнијој епохи Naissus је био једна од најважнијих раскрсница мезијско-трачко-дарданске путне мреже. У античко време Naissus је био снажан и неосвојив каструм. Због свог изврсног географског положаја град је постао значајна стратегијска тачка. Римски император Константин Велики је Naissus, у коме је рођен 274. године, украсио раскошним грађевинама (Медијана) и учинио га значајним економским, војним и административним центром.

Словени насељавају Ниш на путу за Византију, 540. године. Иако на истока и запада, Ниш је увек био православни град и средиште велике нишке епархије.

Медијана - мозаик

важи

међи

Током борби са Турцима отпочетим крајем 14. века град прелази више пута из српских у турске руке, да би коначно био изгубљен 1448. године и следећих 245. година Турци владају њиме. За време турске доминације Ниш је средиште војне и управне власти. Нишка тврђава изграђена је 1723. године и спада у најлепша и најочуванија турска здања на Балкану.

Током Првог српског устанка код Ниша се одиграла чувена битна на Чегру. За време кнеза Милоша и кнеза Михајла јужни делови Србије остају под Турцима. Тек 11. јануара 1878. године, после дугих борби, кнез Милан је ушао у Нишку тврђаву. Од тог времена Ниш престаје да буде оријентална касаба и долази до наглог развоја. Град се изграђује и унапређује културно и политички. Ниш постаје друга престоница у Србији. Године 1878. добија гимназију, 1882. године учитељску школу, а 1894. године вишу девојачку школу. Ниш је 1895. године имао три основне школе за дечаке и једну за девојчице.

У новембру 1878. године у Нишу се одржава прво заседање Народне скупштине Србије.

Пред почетак Првог светског рата влада и Народна скупштина прелазе у Ниш. Ниш постаје ратна престоница Србије. Октобра 1915. године Ниш заузимају бугарске трупе. Почиње сурова окупација Бугара која траје до краја рата. У октобру 1918. године војска Прве српске армије ослобађа град.

Од 1921. године Ниш постаје средиште Области. У састав Нишке области улазило је 11 срезова и два округа. Град Ниш у то време има 25.096 становника.

У периоду Другог светског рата од 1941.-1945. године Ниш је био стратегијска тачка на путу за Солун и Црно море. После жестоких борби 14. октобра 1945. уништена је 7. СС брдска дивизија „Принц Еуген“ и Ниш је ослобођен.

Након рата град се убрзано обнавља и развија. Ниш је постао центар Нишког региона 1975, а од 1992. и Нишавског управног округа.

Географски положај Ниша учинио га је стратешки важним и тиме примамљивим градом за многе освајаче. Током историје, територијом на којој се данашњи град налази прошли су Дарданци, Трачани, Илири, Келти, Римљани, Хуни, Авари, а затим и Византинци, Срби, Бугари и Османлије. У више наврата град су заузимали Мађари и Аустријанци. Од Турака је ослобођен 1878. године и од тада се поново налази у саставу Србије, с кратким прекидима у току Првог и Другог светског рата, када је био под окупацијом. Утицај различитих народа који су живели на територији данашњег града Ниша примећује се у културном наслеђу града, пре свега у његовој архитектонској разноврсности.

Географски подаци

Ниш је највећи град у југоисточној Србији и седиште Нишавског управног округа. Административни је центар Нишавске области и регионални центар Југоисточне Србије.

Налази се 237 km југоисточно од Београда на реци Нишави, недалеко од њеног ушћа у Јужну Мораву. Град Ниш заузима површину од око 596,73 km², укључујући Нишку Бању и 68 приградских насеља.

Саобраћајна инфраструктура на територији Града чини га раскрсницом копненог и ваздушног саобраћаја Балкана, поготово због интензивног саобраћаја ка Турској и Грчкој, као и због тога што се на територији Ниша налази међународни аеродром Константин Велики. Кроз територију Града пролазе аутопут и железничка пруга који повезују Север и Југ Србије. Из Ниша се од коридора X одваја крак аутопута и железничке пруге који води ка Источној Србији и граници са Републиком Бугарском. Важни регионални путеви и железничке пруге воде из Ниша ка Копаонику, Новом Пазару и Црној Гори, Косову и Метохији, Зајечару и Неготинској крајини. Два важна правца европске транспортне мреже: Коридор X (Салзбург – Љубљана – Загреб – Београд – Ниш – Скопје – Велес – Солун) и Коридор VII (пловни пут Дунавом који повезује Немачку са Црним морем) директно или индиректно повезују Ниш са ширим, европским окружењем.

Град Ниш је један од шест функционалних макрорегионалних центара Србије. Важан је привредни, универзитетски, културни, здравствени, верски и политички центар Србије.

Град је од 2004. административно подељен на пет градских општина: Медијана, Палилула, Пантелеј, Црвени Крст и Нишка Бања.

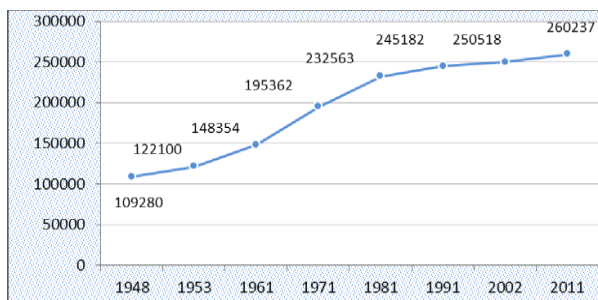
Демографски подаци

Број становника, стање и тенденције

По броју становника Ниш је трећи град по величини у Србији, после Београда и Новог Сада. Према попису становништва из 2011. године, Град Ниш има 260.237 становника, од којих око 180.000 становника живи у градском језгру. Посматрано по општинама, највише је становника у Медијани – 85.969, а следе Палилула – 73.801, Црвени крст – 32.301, Пантелеј – 53.486 и Нишка бања – 14.680. У укупној популацији Републике Србије, Град учествује са 3,6%, а у становништву Нишавске области са 69,6%.

У последњих 60 година, становништво се увећало 2,4 пута. Градски центар је увећао број становника 3,5 пута. У односу на Попис 2002, у 2011. години број становника Града Ниша је повећан за 3,9%. Истовремено, у Нишавској области, за исти период, број становника је смањен за 1,4%, а у Републици Србији за чак 4,1%. Ипак, према проценама Републичког завода за статистику, у Граду Нишу је у 2016. години живело 257.348 становника, што показује да се и у њему јавља негативан тренд депопулације.

Графикон 1: Кретање броја становника Града Ниша, 1948/2011.

Табела 1: Број становника Републике Србије и Града Ниша, 1971/2011.

Година пописа	Институционалне јединице	
	Република Србија	Град Ниш
1971	8.446.591	195.362
1981	9.313.677	232.563
1991	7.595.636	248.086
2002	7.500.031	250.518
2011	7.186.862	260.237

Старосна структура становништва

Прегледом становништва по старосним групама за Град Ниш по пописима из 1991, 2002. и 2011. године видимо да постоји пад броја млађег становништва (0–14 година), од 47.881 у 1991. години до 36.196 у 2011. години, а пораст зрелог (15–65 година), од 174.715 у 1991. до 180.299 у 2011, као и пораст старог становништва (преко 65 година), од 24.171 до 43.742. Оваква старосна структура је последица природног и механичког кретања становништва.

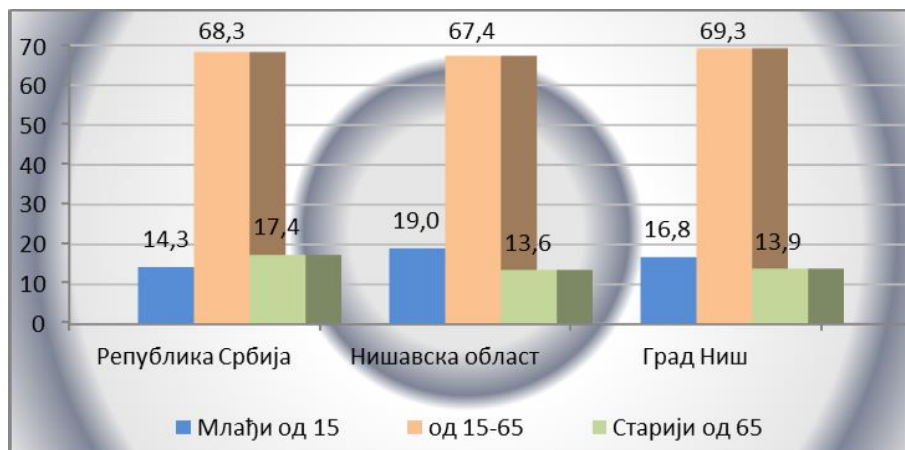
Табела 2: Становништво Града Ниша према великим старосним групама, пописи 1991/2011.

	Старосне групе			
	0–14 година	15–64 година	65 и више год.	непознато
2011.	36 196	180 299	43 374	
2002.	38 427	173 151	37 412	1 528
1991.	47 881	174 715	24 171	1 319

Процентуално учешће старог становништва (65 и више година старости) је порасло са 14,9% на 16,8% између два последња пописа, док се у исто време удео младих до 24 године смањило са 28,9% на 25,7%.

Удео деце предшколског и школског узраста у укупној популацији Града Ниша износи 13,9% (у Србији 14,4%, у Нишавској области 13,6%), док је удео становништва старог 65 и више година, као што је већ назначено 16,8% (у Србији 17,4%, а у Нишавској области 19%).

Графикон 2: Старосна структура становништва Града Ниша, Нишавске области и Републике Србије (%), попис 2011.

На основу наведених података може се закључити да старосна структура Града није најповољнија због значајног процента старијег становништва, којег има више него деце (до 14 година старости) и чији број се процентуално константно увећава.

У складу са овим је и евидентиран тренд старења становништва Града Ниша. Просечна старост становништва се повећава. Она је са 40,3 године у 2002. години повећана на 41,4 године у 2011. години (републички просек – 42,2 године), да би се према проценама за 2016. годину, просечна старост додатно повећала на 42,8 година.

Табела 3: Показатељи старења становништва Града Ниша 1953 – 2011.

Показатељ	Година						
	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011
Индекс старења (60+/0-19) (Завод за статистику РС)	21,1	24,3	32,4	37,9	61,0	95,1	117,5

Индекс старења (64+/0-14) (УН статистика)	18,3	18,9	30,0	35,7	50,5	97,4	...
Средња вредност старости становништва	25	27	30	32	36	39	41

Полна структура

Полна структура становништва је релативно добра, с обзиром да, према попису из 2011, у Граду живи 126 645 мушкараца (48,67%) и 133.592 жена (51,33%), што говори да је популације полно уједначена.

Становништво према типу насеља

У Граду Нишу доминира урбано становништво. У градским насељима живи 72% укупног становништва, док 72.693 становника или 28% укупне популације Града живи у осталим насељима (приградским и сеоским). У малим насељима (до 500 становника) живи 3% укупног становништва, у насељима средње величине (500 до 2.000 становника) живи 10% становништва, а преостало становништво (225.234 или 87%) живи у насељима са преко 2.000 становника. Са друге стране, приградска и сеоска насеља заузимају већи део територије Града у односу на градско језгро.

Густина насељености

Просечна густина насељености Града је 436 ст/км², што је пет пута више од републичког просека. Густина насељености је већа од просека Србије и у сеоским подручјима. У централној градској општини густина становништва достиже 8.577 ст/км². У последњих пет деценија просечна густина насељености се повећавала са 327 (1971) и 389 (1981) на 416 (1991), 420 (2002) и 436 ст/км² (2011).

Домаћинства и породице

Према попису из 2011. године Град Ниш има 89.903 домаћинства у којима у просеку живи 2,9 чланова. Најбројнија су двочлана (26%) и трочлана (22%), а затим четворочлана (21%) и самачка (19%) домаћинства. Око 13% лица старијих од двадесет пет година живи у заједничком домаћинству са родитељима.

Табела 4: Домаћинства, према броју чланова, попис 2011.

Број чланова	Укупно	Са 1 чланом	2	3	4	5	6 и више чланова	Просечан бр. чланова
Број домаћинства	89.903	17.285	23.348	19.519	18.933	6.363	4.455	2,9

У Граду Нишу је на попису 2011. регистровано 78.832 породица у којима живи 229.608 чланова. Од тога је 40.934 брачних парова са децом (51,9%), а чак 21.707 брачних парова без деце (27,5%). Број једнородитељских породица је 13.093 (са 30.042 члана), што представља 16,6% укупног броја породица, односно 13,1% укупног броја чланова. Међу њима је 3,8 пута више самохраних мајки него очева – број породица мајки са децом је 10.370 (са 23.815 чланова), а број породица очева са децом 2.723 (са 6.227 чланова).

Табела 5: Породице према типу, попис 2011.

Укупно	Тип породице					
	брачни пар без деце	ванбрачни пар без деце	брачни пар са децом	ванбрачни пар са децом	мајка са децом	отац са децом
78.832	21.707	1.421	40.934	1.677	10.370	2.723

Природни прираштај

У последњих 20 година Град Ниш, попут читаве Републике Србије, има константан негативан природни прираштај, који је растао од 1996 године, када је био 0‰ до 2011, када је износио -3,3‰. Према подацима Статистичког годишњака Града Ниша, негативан прираштај се наставио до данас.

Национална и верска припадност

Према Статистичком годишњаку, у Граду Нишу живе припадници 26 етничких група. Бројчано су доминантни Срби, којих је према последњем попису укупно 243.381 (93,5%). Најбројнију и највидљивију националну мањину у Граду чине Роми, којих је према званичним подацима 6.996 (2,7%). Ипак, стварни број припадника ромске заједнице је неколико пута већи. Процене се крећу од 15.000 (што се сматра реалном проценом тзв. „тамних бројки“) до броја од 25 до 30 хиљада (процене ромских НВО). Према подацима из ЛАП за унапређење положаја Рома Града Ниша, око 1.200 Рома спада у категорију расељених лица.

Изузев Рома, све остале етничке групе заступљене су у малом броју, односно проценту: Бугари – 927, Македонци – 823, Црногорци – 659, Југословени – 416, и тд.

Табела 6: Становништво Града Ниша према етничкој припадности, попис 2011. (приказане су само најзаступљеније етничке групе)

Срби	Бугари	Горанци	Југословени	Македонци	Роми	Хрвати	Црногорци	Неизјашњени	Непознато
243381	927	202	416	823	6996	398	659	3018	2362

Посматрано према верској припадности, убедљиво је највише православаца – 240.765. Следе муслимани – 2 486, атеисти – 2 656, и католици – 809.

Образовна структура

У Граду Нишу без школске спреме је 3.309 лица старих 15 и више година, односно 1,5% овог контингента становника, што је ниже од републичког просека, који износи 2,7%. Непотпуно основно образовање има 14.185 лица, односно 6,3%, што је испод републичког просека (10,9%). Само основно образовање има више од шестине становништва старог 15 и више година – 33.801 лица, односно 15,1%. Највише је лица са завршеном средњом школом – 120.562 (53,8%), док је са високим образовањем укупно 34.409 лица (15,4%), што је знатно више од републичког просека (10,6%).

Табела 7: Становништво старо 15 и више година према школској спреми и полу, попис 2011.

Школска спрема	Укупно	Без школске спреме	Непотпуно основно образ.	Основно образ.	Средње образ.	Више образ.	Високо образ.	Непознато
Укупно	224041	3309	14185	33801	120562	17062	34409	713
мушкарци	108022	677	3447	13857	62866	9525	17291	359
жене	116019	2632	10738	19944	57696	7537	17118	354

Посматрано према полу, жене су укупно гледано лошије образовне структуре од мушкараца. Скоро четири пута је више жена него муштараца без школске спреме. Такође, жена са непотпуним образовањем је скоро три пута више од мушкараца.

Изложене чињенице показују нам да је образовна структура Града Ниша изнад републичког просека. На ово сигурно утиче и чињеница да је Ниш значајан универзитетски центар земље. Ипак, потребно је додатно унапредити образовну структуру становништва, која је још увек испод европских стандарда.

Табела 8: Неписмено становништво, старо 10 и више г. према полу и старости

Ниш	Пол	Укупно	Неписмени							
			Свега	Учешће у укупном ст.	10-14 г.	15-19	20-34	35-49	50-64	65 и више
	С	236.173	2.697	1.14	61	108	288	239	284	1.717
	М	114.193	541	0.47	32	57	133	92	93	134
	Ж	121.980	2.156	1.77	29	51	155	147	191	1.583

У Граду Нишу живи 2.697 неписмених лица, што чини 1,1% укупног становништва старог 10 и више година, што је мање од републичког просека који износи 1,9%. Посматрано према полу, далеко је више неписмених жена од мушкараца – чак 79,9%. Посматрано по старосним категоријама, убедљиво највећи проценат неписмених чине стара лица, са 65 и више година – 63,7%.

Миграторне карактеристике

Према попису из 2002. године, 51,6% становништва Града је аутохтоно, а 48,4% досељеничко. Највећи број је дошао из других општина Републике (30%), из нишког региона (10%), из бивших република СФРЈ (5%) и из других административних центара (3,5%). Миграције из околних села у град су углавном завршене крајем деведесетих година прошлог века, али су још увек актуелне. У последњој деценији појачане су дневне миграције. Кретање становништва на подручју града, поред апсолутног повећања броја становника карактерише: а) механички прилив и б) негативни природни прираштај. Иако су вредности ланчаног индекса у периоду 1948-2002. година бележиле пад (нпр. са 121,5 у 1961. год. на 102,2 у 2002. години), у овом периоду се становништво увећало готово три пута.

Попис из 2011. године показује да се ситуација у Граду није битно променила у односу на претходни попис. Према последњем попису у Граду Нишу живи 131.958 становника рођених на овој територији, што чини половину укупног становништва (50,7%). Ово је процентуално слично попису из 2002. године. Досељено је укупно 128.279 становника, од чега убедљиво највећи број – 115.449 из Републике Србије, што нам показује да постоји високи проценат унутрашњих миграција. И даље је, као и на претходном попису, највећи број становника досељен из области Републике Србије – 66.367 (25,5% укупног броја становника), док је из нишког региона досељено 41.086 особа (15,8%). Из иностранства је досељено 12.776 особа, од чега 10.832 из бивших република СФРЈ, што чини 4,2% укупног становништва (на попису 2002. било је око 5%), односно 8,4% досељеног становништва.

Табела 9: Становништво Града Ниша према миграторним обележјима, попис 2011.

Укупно	Од рођења станује у истом насељу	Досељено				Становништво				Непознато
		укупно	из Републике Србије,			и то:		из иностранства, и то:		
			свега	из другог насеља исте општине	из друге општине исте области	из друге области	свега	из бивших република СФРЈ	из других земаља	
260.237	131.958	128.279	115.449	7.996	41.086	66.367	12.776	10.823	1.953	54

Између два последња пописа број становника Града Ниша се просечно годишње увећавао за 1.080 становника (у Републици Србији се просечно годишње смањивао за 34.571 становника). Са друге стране, у последњих 20 година Град има константан негативан природни прираштај. Повећање броја становника упркос негативном природном прираштају потврђује нам да је Град и даље изложен јаким миграционим струјама. Ово нам додатно потврђују и подаци Републичког завода за статистику који показују да се у Граду дешавају знатне унутрашње миграције. У просеку се са територије Републике Србије у Град досељава око 3.500 становника годишње.

Табела 10: Унутрашње миграције у Граду Нишу, РЗС

Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Бр. досељених	4.098	3.789	3.283	3.443	3.480	3.684	3.735

Социо-економске карактеристике

Степен развијености

Према Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину, степен развијености Града Ниша је изнад републичког просека, што га сврстава у прву групу локалних самоуправа према степену развијености.

Извор прихода

Према попису из 2011. године, укупно 77.153 лица (29,6%) као извор средстава за живот има зараду или друга примања по основу рада. Са друге стране, у Граду живи чак 106.272 издржаваних лица, односно 40,8% становништва. Пензију прима 58.479 лица, што је нешто мање од четвртине становника (22,8%). Социјална примања као средства за живот има 3.786 лица, односно 1,4% становништва.

Табела 11: Становништво према изворима средстава за живот, попис 2011.

Извор прихода	Зарада или друга примања по основу рада	Пензија	Приходи од имовине	Социјална примања	Стипендија/ студентски кредит	Зајам/ уштеђевина	Новчана накнада за незапосл.	Издрж. лице
Бр.	77.153	58.479	1.190	3.786	204	834	2.087	106.272

Посматрано према домаћинствима највећи број домаћинстава као извор прихода има само зараду у непољопривреди (35%). Следе домаћинства која као извор прихода имају само пензију (29,8%). Мешовите приходе има 23.394 домаћинства (26%).

Приходе искључиво путем социјалних примања има 1.205 домаћинстава, односно 1,3%, што је мање од републичког просека који износи 1,9%. Укупно 2.859 домаћинства је без икаквих прихода (3,2%), што је више од републичког просека (2,7%).

Табела 12: Домаћинства према изворима прихода, попис 2011.

Извор прихода	Укупно	Зарада у пољопр.	Задара у непољопр.	Пензија	Социјална примања	Друге врсте прихода	Мешовити приходи	Без прихода
Бр.	89.903	170	31.472	26.783	1.205	4.020	23.394	2.859

Просечна зарада

Према подацима РСЗ просечна зарада у Граду Нишу исплаћена у децембру 2017. године износила је 64.181 бруто, односно 46.454 без пореза и прихода. Ово је ниже од просека у Републици Србији, који је у истом месецу износио 74.887 динара бруто. Просечна нето зарада на годишњем нивоу за 2017. годину износила је 58.773 динара бруто, односно 42.449 динара нето.

Животни стандард

О животном стандарду становништва нема прецизних података. Процена на основу пројекције података са нивоа Републике говори да око 12.000 (14%) домаћинстава живи у изразито тешким материјалним условима, 42.000 (50%) домаћинстава има низак животни стандард, 18.500 (21%) домаћинстава средњи, 8.500 (10%) домаћинстава има средње високи материјални положај и 4.200 (5%) домаћинстава има високи животни стандард.

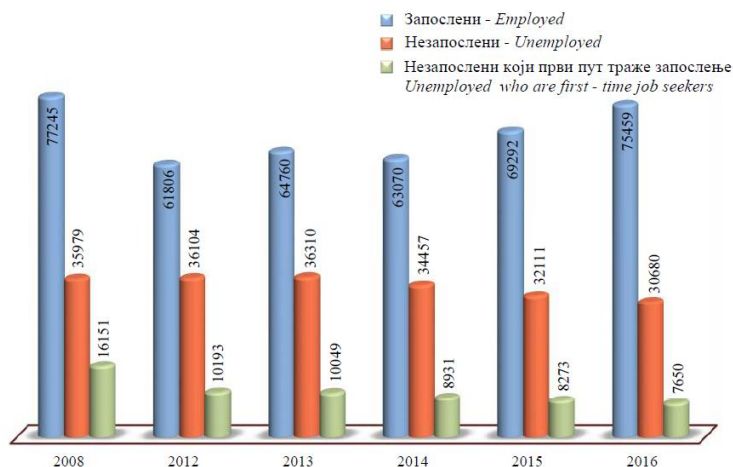
Економска активност

У Граду Нишу више је економски неактивног од економски активног становништва. Према попису из 2011. године 114.859 лица, односно 44,1% укупне популације било је економско активно, што је нешто више од републичког просека који износи 41,4%. Од овог броја занимање је обављало укупно 78.531 лице док су остала лица била незапослена. Економски неактивно било је 145.378 лица, од чега је највећи број пензионера – 58.746 (40,4%), а потом деце млађе од 15 година – 36.196 (24,9%).

Незапосленост

Хронолошки преглед показује нам да се број незапослених лица у Граду Нишу константно смањује у последње четири године. У 2013. години било је 36.310 а у 2016. 30.680 регистрованих незапослених лица. Истовремено, број запослених се повећава, од 63.070 у 2014. до 75.459 у 2016. години.

Графикон 3: Хронолошки приказ броја запослених и незапослених лица, Статистички годишњак, 2016.

Према најновијим подацима Националне службе за запошљавање, у фебруару 2018. године у Граду Нишу било је укупно 27.932 незапослена лица. Овај број је значајно мањи од броја незапослених забележеног у истом месецу 2017. године (30.030). Ово нам показује да је тренд смањења незапослености настављен и након 2016. године. Подаци показују да је у фебруару обе године запослен исти број особа, по 2.983.

Табела 13: Подаци о незапослености и запошљавању, фебруар 2017/2018, Месечни статистички билтен НСЗ

	Незапослена лица	жене	Ново-пријављени	Пријављене потребе за запошљавањем	Запошљавање	Запослено са евиденције
фебруар 2018.	27.932	12.947	1.451	167	2.983	791
фебруар 2017.	30.030	13.426	1.540	161	2.983	831

Посматрано према стручној спреми, највише је незапослених са четвртим степеном – 10.179, а следе они са трећим степеном стручне спреме – 6 235. Велики је број незапослених са високом стручном спремом – 4 574 лица.

Према подацима НСЗ – Филијала Ниш, на дан 28. 02. 2018. године на евиденцији је било укупно 10 избеглица (3 жене), 296 интерно расељених лица (132 жене) и 28 страних држављана (20 жена). Према истим подацима, евидентирано је 1.236 незапослених Рома, од чега 307 жена. Највећи број Рома је са најнижом квалификацијом, њих 971 (78,6%), а следе они са трећим степеном стручне спреме – 165 (13,3%). Само 10 Рома има високо образовање. Од 296 интертно расељених лица највише је оних са четвртим степеном стручне спреме – 125, односно 42,2%. Скоро четвртина ИРЛ је са првим степеном стручне спреме (24,7%), док са високом стручном спремом има 37 лица (12,5%). Од 10 избеглих лица, најнижу спрему имају 3 лица (30%), трећи степен 5 лица (50%) а високо образовање 2 лица (20%).

Табела 14: Незапослена лица у Граду Нишу према држављанству, националности и степену стручне спреме, стање на дан 28.02.2018.

	Српско држављанство	Избеглице	ИРЛ	Страни држављани	Роми
Укупно	27.594	10	296	28	1.236
I	4.211	3	73	17	971
II	150	-	1	-	6
III	6.183	5	44	3	165
IV	10.053	-	125	1	76
V	360	-	-	-	2
VI	2.033	-	16	2	6
VII	4.584	2	37	2	10

Према подацима из Статистичког годишњака Града Ниша, у 2016. години на 1.000 становника било је 293 запослених, што је изнад републичког просека који износи 285. На дан 31.12.2016. било је 119 регистрованих незапослених лица на 1.000 становника, што је више од републичког просека (99).

Сумарно посматрано, иако су постојећи трендови позитивни, незапосленост је још увек доста већа од просека земаља Европске уније (8-9%) и њено смањивање је један од најважнијих приоритета Града Ниша.

2. ПОДАЦИ О ЦИЉНИМ ГРУПАМА ЛАП-а

Подаци о избеглим лицима, интерно расељеним лицима, повратницима по реадмисији и мигрантима на територији Града Ниш

Избегла лица

Као што је већ споменуто, према попису из 2011. године у Граду Нишу живи 12.776 особа досељених из других земаља, од чега, 10.832 из бивших република СФРЈ. Посматрано према државама (некадашњим републикама СФРЈ) 3.397 особа досељено је из Македоније, 2.743 из Босне и Херцеговине (БиХ), 2.726 из Хрватске, 1.201. из Црне Горе и 756 из Словеније. Посматрано хронолошки, од 80-их година 20. века на овамо, убедљиво највећи контингент досељеника десио се у периоду 1991-1995, за време ратних сукоба у Хрватској и БиХ. Тада се у року од пет година у Град доселило 3.167 лица, и то 1.088 из Хрватске, 943 из БиХ, 670 из Македоније и 227 из Словеније. Када упоредимо овај период са претходним, мирнодобским петогодишњим периодом 1986-1990 видећемо да се број досељених из свих бивших република осим из Црне Горе вишеструко увећао. Тако је број досељених лица из Хрватске са 180 порастао на 1.088, а из БиХ са 189 на 943. У наредним петогодишњим периодима, од 1996. наомамо, број досељених лица са територија бивших република СФРЈ поново поприма вредности сличне петогодишњим периодима пре ратних дешавања, које варирају између 500 и 850 особа по петогодишњем периоду. За време ратних дешавања је, дакле, досељено око 2.500 особа више него иначе.

Табела : Становништво досељено из других земаља, по времену досељења, попис 2011.

Досељено из других земаља							
	из бивших република СФРЈ, и то:						из осталих земаља
	свега	из Босне и Херцеговине	из Македоније	из Словеније	из Хрватске	из ЦГ	
Укупно	12.776	2.743	3.397	756	2.726	1.201	1.953
1980. и раније	5.166	1.097	1.894	304	1.053	373	445
1981–1985	851	163	181	77	144	80	206
1986–1990	873	189	228	78	180	102	96
1991–1995	3.167	943	670	227	1.088	111	128
1996–2000	514	107	65	3	73	144	122
2001–2005	753	66	102	9	34	190	352
2006. и касније	766	58	70	20	44	134	440
Непозната година	686	120	187	38	110	67	164

Број избеглих лица у последње две деценије значајно се смањило, што је логична последица њихове интеграције у Републици Србији односно, у мањем броју, повратку у земље из којих су избегли. На попису избеглица из 1996. године регистровано је 537.937 избеглих и ратом угрожених лица. Године 2001. регистровано је 378.589 избеглих и 75.273 ратом угрожених лица. Број евидентираних избеглих лица наставио је да константно опада, тако да је, према подацима Комесаријата за избеглице и миграције РС (КИРС), 2004. био 104.682, а 1. јула 2017. износио је 27.802.

Табела : Број избеглих лица у РС и Граду Нишу, од 2001. до данас, КИРС

	2001	2004	на дан 22/08/20 08	на дан 21/12/20 09	на дан 01/08/20 11	на дан 01/07/20 12	на дан 19/06/20 13	на дан 19/06/20 14	на дан 19/06/20 15	на дан 19/06/20 16	на дан 01/07/20 17
Србија	378589	104682	97762	86515	74487	66408	57247	43763	35295	29457	27802
Град Ниш	1962	537	502	444	380	255	233	212	173	164	159

Аналогно са овим, и број избеглих лица у Граду Нишу се смањивао, па је са 1.962 на попису 2001. године опао на 159, према подацима КИРС-а из јула 2017. године. Данас на подручју Града борави око 2.000 лица која су имала статус избеглица, али је највећи број њих током година укинуо избеглички статус (нпр. до 2014. године 1.520 избеглих лица укинуло је статус избеглице преко Повереништва за избеглице Града Ниша, пријављујући том приликом пребивалиште у Нишу).

На попису избеглица из 1996. године у Граду Нишу било је укупно 4.459 избеглица и ратом угрожених лица и још 1.823 досељених осталих пописаних лица. Доласци избеглица током ратова у бившој СФРЈ дешавали су се у неколико таласа:

- 1991: Први талас – ратни сукоби у Словенији и Хрватској

Први већи талас је забележен са избијањем ратних сукоба у Словенији и Хрватској у 1991. години. У оквиру овог таласа, око 1.400 избеглица је дошло у Град, и то углавном из градова Хрватске.

- 1992: Други талас - рат у Босни и Херцеговини

Са избијањем рата у Босни и Херцеговини, у пролеће 1992. године, долази до другог великог таласа избеглица. Око 3.000 људи, претежно из градских средина је стигло у Ниш, углавном из Босне и Херцеговине и једним делом из Хрватске.

- 1995: Трећи талас – након операција Бљесак и Олуја

Око 7.200 избеглица из Хрватске дошло је у Град Ниш у току 1995. године, пре свега као последица операције хрватске војске *Бљесак* у западној Славонији; међутим, највећи број избеглица слио се у Ниш у августу исте године, када је у оквиру операције *Олуја* скоро целокупно становништво Републике Српске Крајине прогнано у тадашњу СР Југославију.

Интерно расељена лица

Прилив интерно расељених лица (ИРЛ) која су се доселила са Косова и Метохије услед присилне миграције – расељавања у току и по престанку НАТО операција, највећи је прилив становништва у Републику Србију и Град Ниш у новијој историји.

За разлику од избеглица, број регистрованих ИРЛ не смањује се са годинама. КИРС је марта 2000. године у сарадњи са Високим комесаријатом Уједињених нација за избеглице (УНХЦР) организовао попис интерно расељених лица, када је регистровано 187.129 лица. У периоду од 2000. до 2005. године, територију Косова и Метохије напустило је још преко 20.000 лица, тако да је крајем 2005. године број интерно расељених лица у централној Србији износио 209.021 лице. Према подацима и проценама КИРС-а, посматрано од 2008. године до данас, број ових лица је отприлике исти. На нивоу Србије он се креће мало изнад 200.000, а на нивоу Града Ниша он је нешто већи од 10.000. Конкретно, у јулу 2017. године евидентирано је 10.344 ИРЛ (око 4% укупног становништва). Далеко највећи број ових лица чине Срби, а потом Роми.

Према другим проценама, број ИРЛ у Граду Нишу је још већи, с обзиром на велики број лица која нису на евиденцији, и он се креће од 15.000 до чак 20.000 (преко 7,5% укупног становништва).

Табела : Број интерно расељених лица са КиМ, од 2000. до данас, КИРС, 2017.

	2000	на дан 25/08/2008	2010	на дан 31/12/2011	на дан 01/09/2012	на дан 19/06/2014	на дан 19/06/2015	на дан 19/06/2016	на дан 01/07/2017
Србија	187129	209724	210284	209833	209112	204049	203140	203006	201047
Град Ниш	9360	10856	10519	10496	10459	10735	10949	10928	10344

Повратници по Споразуму о реадмисији

Тачан број особа које су се вратиле у Републику Србију јер су изгубиле основ боравка у земљама ЕУ није могуће утврдити из више објективних разлога. Лица се, наиме, враћају преко бројних путних граничних прелаза тако да је тешко евидентирати њихов повратак. Највећи број повратника по реадмисији су припадници ромске националности (нпр. у 2015. је међу повратницима било 82% Рома), што такође отежава евидентирање због често неуредних идентификационих исправа и пријављених места боравка.

Према подацима Канцеларије за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла“, у периоду 2011-2017 године у Републику Србију се вратио 16.418 повратник. У 2017. години у земљу се вратио 1.891 српски држављанин, односно 699 породица. Велики број повратника чине малолетна лица, на шта нам указује чињеница да је у прошлој години било 852 малолетних наспрам 1.039 пунолетних повратника.

Посматрано према националности, међу повратницима, као што је већ поменуто, доминирају Роми. У 2017. години било их је 1.434 (75,8%), а следиле су Срби – 285 (15,1%), Бошњаци – 81 (4,3%) и Албанци – 49 (2,6%).

Посматрано по држави привременог боравка, у 2017. години било је далеко највише повратника из Немачке 1.755 (92,8%), на другом месту је Шведска, из које се вратило 33 лица, а следе Аустрија и Холандија са по 24 повратника.

Највећи број лица тренутно је смештено код родитеља – 893 (47,2%), док 446 особа (23,6%) живи у сопственом смештају, а 398 (21%) код рођака/пријатеља. Без смештаја је 85 лица (4,5%), а у изнајмљеном смештају 14 лица (0,7%).

Табела : Број повратника по реадмисији 2011-2017, Канцеларија за реадмисију

	Година						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Србија	1606	2107	2577	1716	2866	3655	1891
Град Ниш	75	83	83	92	141	167	91

Када је у питању Град Ниш, према подацима Канцеларије за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла“, у периоду 2011-2017. године у њега се вратило укупно 732 лица, држављана Републике Србије. Просечно, ово је 105 особа годишње. У 2017. години у Град се вратио 91 повратник, што чини 4,8% свих повратника који су се вратили те године. Ипак, број повратника је сигурно већи с обзиром на поменуте објективне отежавајуће околности за њихово прецизно евидентирање.

Аналогно са карактеристикама на нивоу државе, може се закључити да и највећи број повратника у Град Ниш припада ромској националности, као и да је изванредан број повратника без смештаја или живи у изнајмљеном смештају.

Мигранти

Управљање миграцијама подразумева уређен систем који сачињавају јасна миграциона политика и планско и организовано управљање миграционим токовима, уз одговарајући допринос регулисању миграција на регионалном и глобалном нивоу. Планско и организовано управљање миграцијама подразумева праћење спољних и унутрашњих миграционих кретања и спровођење активности које доводи до подстицања регуларних и сузбијања нерегуларних миграција. Основни елементи система управљања миграцијама су политика виза, интегрисано управљање границом, регулисан боравак странаца, механизми за интеграцију миграната у друштво, укупна заштита својих држављана који се налазе на раду и боравку у иностранству, као и активна политика запошљавања. Укупна дужина границе Републике Србије је 2.351,7 km, од чега је дужина сувоzemне границе 1.654,4 km, а дужина водене границе 697,3 km. Република Србија се граничи са Републиком Мађарском у дужини од 174,7 km, Румунијом у дужини од 547,9 km, Републиком Бугарском у дужини од 360,4 km, Републиком Македонијом у дужини од 283,1 km, Републиком Албанијом у дужини од 113,4 km, Црном Гором у дужини од 249,5 km, Босном и Херцеговином у дужини од 363,2 km и Републиком

Хрватском у дужини од 259,3 km. Имиграциона кретања представљају долазак странаца на територију једне државе који подразумева поштовање прописа који регулишу улазак и боравак у тој земљи. На основу Уговора потписаног са Комесаријатом број 3150/2016-01 од 29.09.2016. године и Анексима који прате основни уговор, Град Ниш се обавезао да Установа Дечије одмаралиште „Дивљана“ Ниш, као пружалац услуга привременог смештаја и обезбеђења основних животних услова миграната и тражиоца азила у Републици Србији, реализује у име и за рачун Града Ниша пројекат ТФ МАДАД /2017/Т04.286 (МАДАД 2). Захтевом Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања број 46-00-00024/2016-01 од 22.08.2016. године објекат који је у власништву Града Ниша опредељен је за ове намене. У предходном периоду услуге Установе Дечије одмаралиште Дивљана користило је у зависности од периода и годишњег доба од 22-230 лица. Мигрантима који су смештени у Установу крајња дестинација није Република Србија већ земље ЕУ. Од почетка примене Закона о азилу, тачније од 1. априла 2008. године, Канцеларији за азил МУП, као органу који у првом степену одлучује о поднетим захтевима за азил, обрађују се лица држављан Републике Ирака, Исламске

Републике Авганистан, Народне Републике Бангладеша, Републике Сирије и појединих афричких држава, са захтевом за одобравање азила. По Закону о азилу Република Србија ће, у оквиру својих могућности, обезбедити услове за укључивање избеглица у друштвени, културни и привредни живот, као и омогућити натурализацију избеглица. Лицима којима је признато право на уточиште или субвенционална заштита, смештај (давање одређеног стамбеног простора на коришћење или давање новчане помоћи за стамбено збривање) се обезбеђује у складу са могућностима Републике Србије, а најдуже једну годину од коначног решења којим им је признат статус избеглице или лица под суспензивном заштитом. Не постоји „интеграциона кућа“. Основна препрека интеграцији је језичка баријера, а програми учења српског језика за странце могу се реализовати само у већим центрима, те је готово немогуће укључивање лица са признатим правом на уточиште, односно субвенционалну заштиту у програме, преквалификације и доквалификације ради лакшег запошљавања. Ради помоћи и азилантима и локалним заједницама треба израдити одговарајући приручник за интеграцију. Лица којима је признато право на уточиште у Републици Србији имају једнака права као стално настањени странци у погледу права на рад и права на основу рада, предузетништва, права на стално настањење и слободу кретања, права на покретну и непокретну имовину, као и права на удруживање. Према Закону о азилу, лице које тражи азил и лице коме је одобрен азил у Републици Србији имају једнака права на здравствену заштиту, у складу са прописима којима је уређена здравствена заштита странаца. Међутим, у Закону о здравственој заштити препозната је само категорија лица којима је одобрен азил, што је довело до ситуације да тражиоци азила и лица којима је одобрена субвенционална заштита могу добити само хитну медицинску помоћ. Лица којима је признато право на уточиште у Републици Србији имају једнака права као и држављани Републике Србије у погледу права на заштиту интелектуалне својине, слободан приступ судовима и правну помоћ. Република Србија која је традиционално била земља економске емиграције, према проценама има дијаспору која броји и до 4 милиона грађана на раду и боравку у иностранству, као и лица српског порекла. Око 2 милиона људи се налази у земљама чланицама ЕУ, док се још 2 милиона налази у прекоморским земљама – у питању је претежно старо исељеништво и њихови потомци, али и грађани Републике Србије који су емигрирали после 1990. године, углавном млади и високо образовни кадар. Највећи број грађана Републике Србије је у иностранство отишао индивидуално, без посредовања државе. Знатно мањи број држављана Републике Србије на рад у иностранство отишао је организовано у складу са прописима о запошљавању у иностранству. Запошљавање држављана Републике Србије у иностранству се регулише међународним билатералним споразумима или општим уговорима о запошљавању, којим се ближе уређују услови живота и рада у иностранству. У ранијем периоду Савезна Република Југославија имала је са већином земаља западне Европе закључене међудржавне споразуме о регулисању запошљавања и правима радника у овим земљама, који су престали да се примењују, односно стављени су ван снаге увођењем санкција Савета безбедности УН СР Југославији. Република Србија је до

сада закључила више билатералних споразума о запошљавању радника.

3. ПРОЈЕКТИ НАМЕЊЕНИ ЦИЉНИМ ГРУПАМА ЛАП-а

Програм: Економско оснаживање интерно расељених лица

Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције

Партнери: Град Ниш. 2012-2014

Пројекат: Помоћ у грађевинском материјалу интерно расељеним лицима.

Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције

Партнери: Град Ниш.

Опис пројекта: Помоћ у набавци и испоруци грађевинског материјала за завршетак започете градње избеглим лицима.

Помоћ добило једанаест (11) породица. Вредност 3.000.000,00 динара.

2012-2014

Пројекат: Помоћ у економском оснаживању интерно расељених лица у малим доходним активностима

Опис пројекта: Помоћ у набавци и испоруци робе и материјала породицама интерно расељених лица, а у циљу економског оснаживања и самозапошљавања.

Помоћ добило десет (10) породица. Вредност 1.950.000,00 динара.

2013-2015

Пројекат: Откуп сеоских домаћинстава са окућницом

Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције

Партнери: Град Ниш.

Опис пројекта: Помоћ у откупу сеоских домаћинстава намењених трајном стамбеном збрињавању интерно расељених лица.

Помоћ добило осам (8) породица. Вредност помоћи 6.480.000,00 динара.

2014-2015

Пројекат: Економско оснаживање интерно расељених лица

Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције

Партнери: Град Ниш.

Опис пројекта: Помоћ у набавци и испоруци робе и материјала породицама интерно расељених лица, а у циљу економског оснаживања и самозапошљавања.

Помоћ добило тринаест (13) породица. Вредност 2.600.000,00 динара.

2014-2015

Пројекат: Помоћ у грађевинском материјалу избеглицама.

Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције

Партнери: Град Ниш.

Опис пројекта: Помоћ у набавци и испоруци грађевинског материјала за завршетак започете градње избеглим лицима.

Помоћ добило десет (10) породица. Вредност 5.300.000,00 динара.

2015-2016

Пројекат: Помоћ у грађевинском материјалу – мали грант.

Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције

Партнери: Град Ниш.
Опис пројекта: Помоћ у набавци грађевинског материјала интерно расељеним лицима, намењена помоћ за адаптацију откупљених сеоских домаћинстава. Помоћ добило пет (5) породица. Вредност 900.000,00 динара.

2015-2017

Пројекат: Помоћ у грађевинском материјалу интерно расељеним лицима.
Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције
Партнери: Град Ниш.

Опис пројекта: Помоћ у набавци грађевинског материјала интерно расељеним лицима, за завршетак започете индивидуалне стамбене изградње.
Помоћ добило петнаест (15) породица. Вредност 4.600.000,00 динара.

2015-2016

Пројекат: Помоћ у откупу сеоских домаћинстава интерно расељеним лицима.
Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције
Партнери: Град Ниш.

Опис пројекта: Откуп сеоских домаћинстава на територији Града Ниша, намењених трајном стамбеном решењу породица интерно расељених лица.
Помоћ добило десет (10) породица. Вредност 9.500.000,00 динара.

2015-2016

Пројекат: Помоћ у пакетима грађевинског материјала (МГ), интерно расељеним лицима.
Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције
Партнери: Град Ниш.

Опис пројекта: Помоћ у пакетима грађевинског материјала интерно расељеним лицима, намења помоћ за адаптацију откупљених сеоских домаћинстава.
Помоћ добило десет (10) породица. Вредност 1.600.000,00 динара.

2015-2017

Пројекат: Економско оснаживање избеглица
Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције
Партнери: Град Ниш.

Опис пројекта: Помоћ у набавци и испоруци робе и материјала породицама избеглих лица, а у циљу економског оснаживања и samozапoшљавања.
Помоћ добило десет (10) породица. Вредност 1.820.000,00 динара.

2015-2017

Пројекат: Економско оснаживање интерно расељених лица
Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције
Партнери: Град Ниш.

Опис пројекта: Помоћ у набавци и испоруци робе и материјала породицама интерно расељених лица, а у циљу економског оснаживања и samozапoшљавања.
Помоћ добило осам (8) породица. Вредност 1.250.000,00 динара.

2015-2020

Пројекат: Подршка избеглим лицима у Србији трајним стамбеним збрињавањем (PCП).
Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције

Партнери: Град Ниш и ЈУП.

Опис пројекта: Трајна стамбена збрињавања избеглих лица кроз пет (5) потпројеката.

Време трајање пројекта: четри (4), године.

2016-2020

Програм: Подршка избеглим лицима у Србији трајним стамбеним збрињавањем (PCП).

Пројекат: Регионални стамбени програм-RHP-W4-SMG/COMP3-2015

Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције.

Вредност пројекта: 90.000 евра.

Партнери: Град Ниш и Јединица за управљање пројектима.

Опис пројекта: Додела грађевинског материјала избеглицама за довршетак започете самоизградње породичних објеката. Пројекат је у фази реализације (ипорука прве фазе помоћи), а помоћ тренутно добија седам породица, њихова вредност је 56.000 евра.

2016-2020

Програм: Подршка избеглим лицима у Србији трајним стамбеним збрињавањем (PCП).

Пројекат: Стамбени програм у Републици Србији, потпројекат 5.

Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције

Партнери: Град Ниш и Јединица за управљање пројектима.

Вредност потпројекта: око 2.000.000 евра.

Опис пројекта: Изградња 60 стамбених јединица, намењених закупу/откупу, избеглицама за решавање трајног стамбеног питања.

Потпројекат је у фази реализације.

2016-2020

Програм: Подршка избеглим лицима у Србији трајним стамбеним збрињавањем (PCП).

Пројекат: Регионални стамбени програм-RHP-W5-SMG/COMP3-2016

Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције

Партнери: Град Ниш и Јединица за управљање пројектима.

Опис пројекта: Откуп сеоских домаћинстава са окућницом, намењених породицама избеглих лица, а у циљу трајног стамбеног збрињавања и помоћ у грађевинском материјалу за адаптацију или потребне грађевинске захвате, а у циљу довођења сеоских кућа у стамбену употребу.

Вредност потпројекта: 330.000 евра.

Потпројекат је у фази реализације откупа сеоских кућа за седам породица у вредности 66.500 евра.

2016-2020

Програм: Подршка избеглим лицима у Србији трајним стамбеним збрињавањем (PCП).

Пројекат: Стамбени програм у Републици Србији, потпројекат 5.

Носилац пројекта: Републички Комесаријат за избеглице и миграције

Партнери: Град Ниш и Јединица за управљање пројектима.

Опис пројекта: Изградња 15 стамбених јединица за потребе социјалног становања у заштићеним условима. Статус: Потпројекат је у фази реализације. Вредност: Изградња је заједно са стамбеним јединицама намењених закуп/откуп, односно заједничка вредност је око 2.000.000 евра. 2016-2020

Пројекат: Адаптација Установе дечијег одмаралишта Дивљана, ради прихвата миграната.
Носилац пројекта: Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије.
Партнери: Град Ниш и Дански савет за избеглице.
Вредност пројекта: 28.000.000,00 динара.
Имплементирани су и други пројекти мање вредности, инвестирани од невладиних и других органа и организација.

4. Правни оквир

4.1 Међународноправни оквир

Република Србија потписница је свих основних међународних докумената из ове области, између осталог, и Конвенције о статусу избеглица са завршним актом Конференције опуномоћеника Уједињених нација о статусу избеглица и Протокола о статусу избеглица („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори и други споразуми”, број 15/67), којима се дефинишу појам избеглице, правни положај, приступ правима и друга питања од значаја за положај избеглица. Република Србија потврдила је следеће међународне уговоре: Међународни пакт о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 7/71), **Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима** („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 7/71), **Конвенција о правном положају лица без држављанства** („Службени лист ФНРЈ – Међународни уговори и други споразуми”, број 9/59), **Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације** („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 6/67) и **Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена** („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 11/81). Република Србија се у остваривању права интерно расељених лица руководи, **Водећим принципима Уједињених нација о интерном расељењу** (1998) који представљају кључни међународни оквир за заштиту интерно расељених лица који дефинише обавезе држава и надлежних органа у овој области, као и Оквиром за трајна решења за интерно расељена лица Међуагенцијског сталног комитета Уједињених нација (2010) који представља стандарде и принципе из области људских права којима се државе руководе у успостављању трајних решења за интерно расељена лица. У вези са повратком избеглих и интерно расељених лица, релевантна је **Резолуција Савета безбедности Уједињених нација број 1120 из 1997. године**, којом је потврђено право свих избеглица и расељених лица пореклом са простора бивше Југославије на повратак у њихове домове. **Резолуција Савета безбедности Уједињених нација број 1244 из 1999. године**, потврђује приврженост свих држава чланица суверенитету и територијалном интегритету Савезне Републике Југославије како је предвиђено у Хелсиншком завршном документу и Додатку број 2, а у тачки 13. подстиче све државе

чланице и међународне организације да дају допринос економској и социјалној обнови као и безбедном повратку расељених лица на простор АП Косово и Метохија. **Резолуција Савета безбедности Уједињених нација број 2004/2 о стамбеном смештају и поврату имовине избеглицама и расељеним лицима и Начела Економског и социјалног савета УН о стамбеном смештају и поврату имовине избеглицама и расељеним особама** (позната као Пињеирова начела) из 2005. године, наводе да је право свих избеглица и расељених лица да се слободно врате у своје државе и да им се врати стамбени простор и имовина одузета током раздобља расељења или да буду обештећени за имовину која им не може бити враћена. Такође, у наведеним начелима изричито се спомиње потреба за осигурањем признавања права власника, закупаца станова и носилаца станарских права на становима у друштвеном власништву. **Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода** („Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, бр. 9/03, 5/05 и 7/05 – исправка и „Службени гласник РС – Међународни уговори”, бр. 12/10 и 10/15), представља једну еднајважнијих конвенција која се примењује у области људских права и основних слобода. Могућност обраћања Европском суду за људска права, установљена овом конвенцијом, за избеглице и интерно расељена лица представља важну институционалну гаранцију узаштиту њихових људских права. Република Србија је ратификовала следеће конвенције које су од значаја за избеглице и интерно расељена лица: **Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих казни или поступака** („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 9/91), **Конвенцију о правима детета** („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори”, број 15/90 и „Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, бр. 4/96 и 2/97), **Међународну конвенцију за заштиту свих лица од присилних нестанака** („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 1/11), **Конвенцију о правима особа са инвалидитетом** („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 42/09). **Резолуција Парламентарне скупштине Савета Европе број 1708**, усвојена у јануару 2010. године утврђује стандарде у решавању имовинских питања избеглих и расељених лица. Поред обавезујућих и водећих општих међународних стандарда у заштити избеглиштва и интерног расељења, правне тековине Европске уније додатно налажу потребу ефикасног решавања питања избегле и расељене популације у оквиру постизања временски прецизно дефинисаних циљева за присупање Републике Србије Европској унији, а нарочито унутар Поглавља 23. Правосуђе и основна права. **Одлука Савета Европске уније број 2008/213/ЕК од 18. фебруара 2008. године, о принципима, приоритетима и условима садржаним у Европском партнерству (ЕП) са Републиком Србијом укључујући Косово** како је дефинисано у Резолуцији број 1244 СБ УН од 10. јуна 1999. године, у делу Анекса 2 о регионалним питањима и међународним обавезама Републике Србије, предвиђа, између осталог, „обезбеђење права на реалан избор између одрживог повратка и интеграције” (краткорочни циљ) и „омогућавање интеграције избеглица које одлуче да се не врате ” (средњорочни циљ). **Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Републике**

Србије („Службени гласник РС”, број 83/08), упреамбули потврђује „право на повратак свим избеглицама и интерно расељеним лицима, право на заштиту њихове имовине и друга сродна људска права”. **Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини** („Службени лист СРЈ– Међународни уговори”, број 12/02), садржи укупно 11 анекса од којих се Анекс VII односи на Споразум о избеглицама и расељеним лицима. Наведеним мировним споразумом утврђено је да све избеглице и расељена лица имају право на враћање имовине која им је одузета током сукоба од 1991. године и прописана је обавеза да се одмах укину закони и административна пракса с дискриминативним намерама и ефектима.

Споразум о питањима сукцесије („Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 6/02), у Анексу Г, регулише област признавања, заштите и приступа приватној имовини и стеченим правима грађана и других правних лица бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Значај Анекса Г Споразума је у томе што гарантује да ће права на покретну и непокретну имовину која се налази на територији државе сукцесора и на коју су грађани или друга правна лица имали право на дан 31. Децембра 1990. године бити призната, заштићена и враћена од стране те државе у складу са утврђеним стандардима, нормама међународног права, и то независно од националности, држављанства, боравишта или пребивалишта таквих лица. Члан 6. Анекса Г Споразума предвиђа да ће се домаће законодавство сваке од држава сукцесора које се односи на „станарско право” примењивати једнако на лица која су била држављани Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и која су имала таква права, без дискриминације. **Споразум о питањима сукцесије** („Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 6/02), у Анексу Е, регулише питање заштите права из пензијског осигурања грађана бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Обвезник исплате пензија је држава потписница односно бивша република СФРЈ која је и пре рата финансирала исплату законски стечене пензије одређеном лицу. На територији републике бивше СФРЈ на којој је грађанин пензионисан та данашња независна држава има обавезу финансирања исплате пензије корисницима. Потписнице споразума обавезале су се измирити редовну исплату пензија према наведеном критеријуму без обзира на националност, држављанство, место становања и домицил корисника пензије. **Споразумом између Савета министара Србије и Црне Горе и Вијећа министара Босне и Херцеговине о повратку избеглих лица из Србије и Црне Горе и Босне и Херцеговине, са протоколом** („Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, број 6/04) уговорне стране су преузеле обавезе да помогну добровољан, организован и међусобно усаглашен повратак избеглих лица која бораве на територији ових двеју држава. **Уговор о двојном држављанству између Савезне Републике Југославије и Босне и Херцеговине** („Службени лист СРЈ Међународни уговори”, број 2/03), олакшао је положај избеглица у процесу интеграције, омогућавањем двојног држављанства. **Споразумом о нормализацији односа између Савезне Републике Југославије и Републике Хрватске** („Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 5/96), као и Протоколом о процедури организованог повратка у вези са овим споразумом, уговорне стране преузеле су

обавезу да помогну добровољан и организован повратак у Републику Хрватску.

Споразум између Савезне Републике Југославије и Републике Хрватске о социјалном осигурању („Службени лист СРЈ Међународни уговори”, број 1/01), као и

Споразум између Савезне Републике Југославије и Босне и Херцеговине о социјалном осигурању („Службени лист СРЈ – Међународни уговори”, број 7/03) регулишу питања у вези са остваривањем права из социјалног осигурања, нарочито права из пензијског осигурања избеглица које су се одлучиле за интеграцију у Републици Србији.

Сарајевска декларација – Декларација Регионалне министарске конференције о решавању питања избеглица и расељених у региону потписана је од стране надлежних министара Босне и Херцеговине, Републике Хрватске и Србије и Црне Горе 31. јануара 2005. године. Декларацијом се потврђује да све избеглице имају пуно и неотуђиво право избора решења кроз повратак и интеграцију и приступ припадајућим правима.

Београдском декларацијом потписаном 11. новембра 2011. године, потврђена су начела успостављена Сарајевском декларацијом. Владе четири земље (Република Србија, Република Хрватска, Босна и Херцеговина и Црна Гора) обавезују се да сарађују како би се заштитила и унапредила права избеглица, повратника и интерно расељених лица, укључујући и постојећа индивидуална права и обезбедила сва неопходна политичка, материјална, правна, социјална и друга подршка потребна за окончање њиховог расељења.

Саставни део чини Заједнички регионални вишегодишњи програм за трајна решења за избеглице и расељена лица (**Регионални стамбени програм – Програм**). У циљу прикупљања неопходних средстава, 24. априла 2012. године у Сарајеву је одржана **Донаторска конференција**.

Оквирни споразум између Банке за развој Савета Европе и Републике Србије о Регионалном програму стамбеног збрињавања, потписан 25. октобра 2013. године.

Оквирни споразум на општи начин дефинише услове коришћења донаторских финансијских средстава за Регионални стамбени програм у Републици Србији, а за сваки одобрени подпројекат закључују се и појединачни споразуми о донацији за тај подпројекат.

4.2. Национални правни оквир

Националне стратегије за решавање питања избеглих и интерно расељених лица за период од 2015. до 2020. Године односи се на две циљне групе:

- 1) избеглице чији је статус дефинисан у складу са Законом о избеглицама и
- 2) интерно расељена лица са територије АП Косово и Метохија.

Ова стратегија је, у односу на избеглице, утврдила два основна, паралелна правца деловања, којима се омогућава да избеглице слободно изаберу за њих најповољније трајно решење – повратак или интеграцију.

Национални план за интеграцију Републике Србије у Европску унију и Стратегија за управљање миграцијама („Службени гласник РС”, број 59/09) као кључни међусекторски документи, сагледавају проблеме са којима се суочавају избегла и интерно расељена лица и дају одговарајуће смернице за развој секторских стратегија које треба да реше њихове проблеме. Проблемима избеглих и интерно расељених лица бави се и **Национална стратегија одрживог развоја** („Службени гласник РС”, број 57/08), као и стратешки документ који се односи на смањење сиромаштва. **Националном стратегијом за решавање питања избеглих и интерно расељених лица** дефинисани су основни циљеви и правци деловања ради трајног решавања избегличких проблема у Републици Србији. Рад на побољшању услова за повратак избеглица у земљу порекла и обезбеђивање услова за локалну интеграцију избеглица који су поднели захтев за пријем или су већ стекла држављанство Републике Србије, два су основна, равноправно третирана правца за трајно решавање избегличког питања у Републици Србији. После четири године, постоји потреба за њеном изменом у циљу прилагођавања предвиђених мера новонасталој ситуацији и потребама. **Стратегија дугорочног економског развоја српске заједнице на Косову и Метохији** („Службени гласник РС”, број 21/07) припремљена је са циљем побољшања животног стандарда српског становништва на тим просторима. Од изузетне важности за повратак интерно расељених лица је и **Стратегија одрживог опстанка и повратка на Косово и Метохију** („Службени гласник РС”, број 32/10) чији један циљ предвиђа стварање услова, у сарадњи са међународном заједницом, за одржив опстанак Срба и припадника националних мањина и повратак интерно расељених лица и избеглих лица у АП КиМ.

Стратегија за унапређивање положаја Рома у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 27/09) поставља основе за унапређивање положаја Рома у Републици Србији и смањење разлике између ромске популације и осталог становништва. Овим документом ствара се основа за идентификовање и примену мера афирмативне акције, пре свега у областима образовања и васпитања, здравља, запошљавања и становања. Посебан акценат стратегија ставља на Роме интерно расељена лица.

Национална стратегија запошљавања 2011-2020 („Службени гласник РС”, број 37/11) представља основне стратешке документе који се односе на запошљавање у Републици Србији. Акционим планом запошљавања предвиђене су посебне мере за подстицање запошљавања избеглих и расељених лица.

Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности 2009 - 2015 („Службени гласник РС”, број 15/09) утврђује да у односу на општу популацију, постоји значајан проценат разлике у незапослености жена избеглица и интерно расељених лица. Стога, потребно је припремити и посебне програме намењене овим категоријама жена и ојачати програме и планове које се односе на ове групе, посебно у локалним срединама.

Стратегија развоја социјалне заштите („Службени гласник РС” број 108/05),

Национална стратегија за младе („Службени гласник РС”, број 55/08) и **Национална стратегија о старењу** („Службени гласник РС”, број 76/06) су секторске

стратегије чијеспровођење предвиђа поједине мере које могу позитивно утицати и на решавање појединих питања избеглих и интерно расељених лица. **Закон о избеглицама** уређује статус, положај и права избеглица са подручја република бивше СФРЈ у Републици Србији. На основу овог закона, избеглицама је обезбеђен прихват, привремени смештај и помоћ у исхрани, одговарајућа здравствена заштита и одређена права из социјалне заштите, као и подршка у процесима повратка и

интеграције кроз подршку у решавању стамбених потреба. Лица у статусу избеглице имају право на запошљавање и школовање, у складу са законом.

Закон о држављанству Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 90/07) предвиђа решења која подразумевају лакше и брже стицање српског држављанства. Процедура је нарочито поједностављена и олакшана за избеглице из бивших република Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (члан 23).

Закон о матичним књигама („Службени гласник РС”, бр. 20/09 и 145/14) на целовит начин уређује област матичних књига и обезбеђује њихову једнообразност и аутентичност, у складу са важећим европским стандардима и принципима садржаним у обавезујућим међународним актима. Овим законом се уређује упис чињенице рођења, закључења брака и смрти у матичне књиге и то како оних чињеница које су настале на територији Републике Србије, тако и оних које су настале у иностранству, а односе се на држављане Републике Србије. Закон садржи низ новина које обезбеђују значајан напредак у задовољењу права грађана, уз истовремено обезбеђење општег интереса, с обзиром да су матичне књиге предуслов свих других службених евиденција. Посебно унапређење у односу на претходно важеће прописе је начин на који је уређено питање уписа чињенице рођења у матичну књигу рођених, с обзиром да се омогућава упис ове чињенице без обзира да ли се ради о детету чији су родитељи познати, детету чији су родитељи непознати, детету без родитељског старања или усвојеном детету. Закон прописује вођење другог примерка матичних књига искључиво применом електронског средстава за обраду и складиштење података, као и успостављање информационог система – превођењем матичних књига у електронски облик, чиме су створени предуслови за издавање извода из матичних књига без обзира код ког органа се то захтева, што ће са аспекта остваривања права избеглица и интерно расељених лица значајно олакшати остваривање права у овој области.

Закон о личној карти („Службени гласник РС”, бр. 62/06 и 36/11), **Закон о путним исправама** („Службени гласник РС”, бр. 90/07, 116/08, 104/09, 76/10 и 62/14) и **Закон о пребивалишту и боравишту грађана** („Службени гласник РС”, број 87/11) су закони који се примењују и на интерно расељена лица, као на држављане Републике Србије и уређују поступак издавања личних докумената избеглица. Законом о пребивалишту и боравишту грађана је, између осталог, предвиђен начин пријаве пребивалишта у случајевима у којима не постоји доказ о правном основу становања. Чланом 11. став 2 Закон о пребивалишту и боравишту грађана, предвиђено је да се у случају непостојања правног основа за пријаву пребивалишта решењем надлежног органа утврђује пребивалиште на адреси сталног становања, ако су испуњени други

прописани услови, затим на адреси родитеља, супружника, односно ванбрачног партнера или пак на адреси центра за социјални рад. Међутим, за пријаву пребивалишта на адреси центра за социјални рад било је неопходно да се донесе и подзаконски акт који уређује начин пријаве пребивалишта (Правилник о обрасцу пријаве пребивалишта на адреси центра за социјални рад, „Службени гласник РС”, број 113/12). Од тренутка када су се стекли услови за утврђивање пребивалишта на адреси ЦСР, показало се да је практични значај те одредбе веома велики, нарочито за интерно расељена лица (у највећем броју Рومه) из неформалних насеља којима је по први пут омогућено да пријаве пребивалиште и прибаве личну карту.

Закон о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14), који се примењује на све држављане (укључујући и интерно расељена лица) и на запослене стране држављане и лица без држављанства (укључујући и избеглице) која раде код послодавца на територији Републике Србије и **Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености** („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 38/15) који је увео Национални акциони план запошљавања као основни инструмент планирања активне политике запошљавања на годишњем нивоу и у коме је запошљавање теже запошљивих категорија становништва, међу којима и избеглица и интерно расељених лица, један од приоритета, оквир су за равноправно укључивање избеглица и интерно расељених лица на тржиште рада.

Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр.72/09, 52/11, 55/13 и 35/15 – аутентично тумачење), **Закон о предшколском васпитању и образовању** („Службеном гласнику РС”, бр. 18/10), **Закон о основном образовању и васпитању** („Службеном гласнику РС”, бр. 55/13), **Закон о средњем образовању и васпитању** („Службеном гласнику РС”, бр. 55/13), **Закон о средњој школи** („Службени гласник РС”, бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96, 23/02, 25/02 – исправка, 62/03 – др. закон, 64/03 – исправка др. закона, 101/05 – др. закон, 72/09 – др. закон и 55/13 – др. закон) и **Закон о високом образовању** („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14 и 45/15 – аутентично тумачење) уређују питања од значаја за образовање држављана Републике Србије и страних држављана и лица без држављанства у Републици Србији.

Закон о ученичком и студентском стандарду („Службени гласник РС”, бр. 18/10 и 55/13) који уређује остваривање права у области ученичког и студентског стандарда, и то ученика и студената држављана Републике Србије (посебно ученика и студената из осетљивих друштвених група), као и страних држављана и држављана држава у региону, као подршку у стицању образовања. **Закон о здравственој заштити** („Службени гласник РС”, бр. 107/05, 72/09 – др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13 – др. закон и 93/14) и **Закон о здравственом осигурању** („Службени гласник РС”, бр. 107/05, 109/05 – исправка, 57/11, 110/12 – одлука УС, 119/12, 99/14 и 123/14 и 126/14 – одлука УС) уређују питања, остваривања права на здравствену заштиту избеглица и интерно расељених лица.

Закон о социјалном становању („Службени гласник РС”, број 72/09) као приоритетне угрожене групе, у смислу задовољења њихових стамбених потреба,

наводи избегла и интерно расељена лица, уважавајући њихову специфичну ситуацију. Питања која се односе на приступ правима избеглих и интерно расељених лица уређена су и другим законима Републике Србије, као што је **Закон о финансијској подршци породици са децом** („Службени гласник РС”, бр. 16/02, 115/05 и 107/09), **Породични закон** („Службени гласник РС”, бр. 18/05, 72/11 – др. закон и 6/15), **Закон о јавном здрављу** („Службени гласник РС”, број 72/09), **Закон о удружењима** („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 99/11 – др. закон) и **Закон о Заштитнику грађана** („Службени гласник РС”, бр. 79/05 и 54/07) и **Закон о управљању миграцијама** („Службени гласник РС”, број 107/12).

4.3. Локални оквир

Локална стратешка документа значајна за унапређење положаја циљних група овог ЛАП-а у јесу:

- Локални акциони план за решавање проблема избеглих, интерно расељених лица и повратника по споразуму о реадмисији у Граду Нишу у за период 2014– 2017. године;
- Стратегија развоја Града Ниша за период од 2009 до 2020 године;
- Акциони план одрживог развоја Града Ниша за период 2015-2020. године
- Програм развоја Града Ниша за 2018 годину;
- Стратегија развоја социјалне заштите (у изради);

5. Институционални оквир

5.1 Републички институционални оквир

Институционални оквир дефинисан је у складу са надлежностима које органи државне управе имају у односу на избеглице и интерно расељена лица.

Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије, као посебна организација основана Законом о избеглицама, надлежан је за утврђивање статуса избеглице и вођење евиденције избеглих и интерно расељених лица, збрињавање избеглица и интерно расељених лица, склађивање пружања помоћи од стране других органа и организација у земљи и иностранству, обезбеђивање помоћи избеглицама у процесу повратка и реинтеграције, покретање иницијатива за тражење међународне помоћи од стране УН и других међународних организација, збрињавање и заштиту права интерно расељених лица.

Одређен број министарстава као и других органа обавља послове државне управе који непосредно утичу на остваривање појединих права значајних за избеглице и интерно расељена лица, и то у складу са Законом о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15 и 54/15):

Министарство унутрашњих послова обавља послове државне управе који се односе на: држављанство, пребивалиште и боравиште грађана, личне карте, путне исправе, међународну помоћ и друге облике међународне сарадње у области унутрашњих послова,

управно решавање у другостепеном поступку по основу прописа о избеглицима.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обавља послове државне управе који се односе на: закључивање међународних уговора о социјалном осигурању, популациону политику, антидискриминациону политику, систем социјалне заштите, остваривање права и интеграцију избеглих и побољшање услова живота расељених лица.

Канцеларија за Косово и Метохију обавља послове државне управе који се односе на: сарадњу са Комесаријатом за избеглице и миграције у делу који се односи на интерно расељена лица са Косова и Метохије и одржавање сталних међународних контаката са учесницима у међународном преговарачком процесу о одређивању будућег статуса КиМ.

Министарство здравља обавља послове државне управе који се односе на: систем здравствене заштите, систем обавезног здравственог осигурања, других облика здравственог осигурања и доприноса за здравствено осигурање, ближе уређивање права из здравственог осигурања, учествовање у припреми и спровођењу међународних споразума о обавезном социјалном осигурању.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја обавља послове државне управе који се односе на: истраживање, планирање и развој предшколског, основног, средњег, вишег и високог образовања и ученичког и студентског стандарда, нострификацију и еквиваленцију јавних исправа стечених у иностранству, унапређење друштвене бриге о обдареним учесницима и студентима.

Поједини послови државне управе који су у вези са остваривањем права избеглих и интерно расељених лица у делокругу су:

Канцеларије за људска и мањинска права обавља послове државне управе којима се односе на: заштиту и унапређење људских и мањинских права, праћење усаглашености домаћих прописа са међународним уговорима и другим међународноправним актима о људским и мањинским правима, антидискриминациону политику, усклађивање рада органа државне управе у области заштите људских права.

Министарства спољних послова обавља послове државне управе који се односе на: заштиту права и интереса Републике Србије њених држављана и правних лица у иностранству, анализира и предвиђа развој регионалних и глобалних односа и појава, нарочито у области спољне политике, безбедности, међународног јавног и приватног права, економије, екологије, просвете и културе и стања људских права, унапређује поштовање људских и мањинских права исељеника, лица српског порекла и држављана Републике Србије у иностранству.

Министарства државне управе и локалне самоуправе обавља послове државне управе који се односе на матичне књиге.

Комисије за координацију процеса трајне интеграције избеглица, а коју чине представници министарстава надлежних за спољне послове, финансије, социјална питања,

локалну самоуправу, становање, као и представници Комесаријата и Канцеларије за европске интеграције. Комисија је основана Одлуком Владе 2004. године са задатком да надгледа и координира процес трајне интеграције избеглица, посебно у решавању стамбених питања, и има улогу Националног Управног одбора за реализацију Регионалног стамбеног програма у Републици Србији.

5.2 Локални институционални оквир

Секретаријат за дечију и социјалну заштиту образован је за област друштвене бриге о деци, социјалне, борачко-инвалидске заштите. Организациона структура у Секретаријату за дечију и социјалну заштиту утврђена је Правилником о организацији и систематизацији радних места у Градској управи града Ниша, Служби за послове скупштине града, Служби за послове градоначелника, Служби за послове градског већа, Канцеларији за локални економски развој и пројекте, Правобранилаштву града Ниша, Канцеларији заштитника грађана, Буџетској инспекцији града Ниша и Служби за интерну ревизију органа и служби града Ниша, број 172-2/2017-03 од 14.02.2017. године, 495-26/2017-03 од 12.04.2017. године, 969-2/2017-03 од 31.07.2017. године, 167-9/2018-03 од 13.02.2018. године, 386-7/2018-03 од 21.03.2018. године и 549-7/2018-03 од 08.05.2018. године.

У саставу Секретаријата за дечију и социјалну заштиту, у оквиру Сектора за социјалну заштиту и Канцеларију за избеглице и миграције у којој се обављају следећи послови: признавање и укидање својства избеглог лица, евидентирање и брисање из евиденције интерно расељених лица, издавање легитимација и дупликата легитимација избеглим и интерно расељеним лицима; накнада трошкова сахране избеглих лица; признавање права на једнократну новчану помоћ и једнократну помоћ у роби избеглим лицима, једнократне помоћи интерно расељеним лицима, једнократна новчана помоћ интерно расељеним лицима за набавку лекова (константна помоћ), помоћ у набавци огрева (једногодишња помоћ), помоћ у прехранбеним артиклима (једногодишња помоћ), помоћ у набавци садница воћа (једногодишња помоћ), помоћ у набавци половне обуће и одеће (повремена помоћ), помоћ повратницима по реадмисији. Послови реадмисије и репатријације, послови имплементације пројеката у области заштите избеглих и интерно расељених лица а по пројектима Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, који се финансирају из буџета Републике Србије, а са суфинансирањем од стране града и то: помоћ при изналагању трајног стамбеног решења у виду пакета грађевинског материјала за довршетак, адаптацију или реконструкцију постојећих објеката у индивидуалном власништву, у виду откупа сеоских кућа са окућницом, у виду пакета грађевинског материјала намењеног, адаптацији, реконструкцији или другим грађевинским захватима, домаћинствима којима су откупљене сеоске куће; помоћ у економском оснаживању у виду набавке: опреме, алата, животиња или других артикала за почетак или развој приватног бизниса-самозапошљавања, послови имплементације регионалних пројеката у области заштите избеглих лица, а по пројектима (РСП), финансираним од стране Европске Уније, имплементираних сарадњом: Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, Јединице за управљање пројектима (ЈУП), без

финансијског учешћа града и то: трајно стамбено збрињавање избеглица у виду изградње станова намењених закупу/откупу, стамбено збрињавање избеглица у виду изградње станова намењених становању у заштићеним условима, стамбено збрињавање избеглица у виду помоћи у додели пакета грађевинског материјала породицама које су започеле индивидуалну стамбену изградњу, стамбено збрињавање избеглица у виду откупа сеоских домаћинстава.

5.3 Кључни актери на локалном нивоу су:

- **Секретаријат за дечију и социјалну заштиту** у оквиру кога је Канцеларија за избеглице и миграције која има дугогодишње искуство и знања у овој области и директно се бави решавањем већине проблема наведених циљних група, како административних, тако, понекад и психосоцијалних;
- **Градска управа Града Ниша** са својим секретаријатима и службама;
- **Градска стамбена агенција**;
- **Центар за социјални рад «Свети Сава»** у спровођењу мера социјалне заштите одлучује о остављању права кроз услуге социјалне заштите, материјалну подршку у делу који је дефинисан Одлуком о правима из области социјалне заштите на територији Града Ниша («Службени лист Града Ниша», број 101/2012, 96/2013 и 44/2014);
- **Дом здравља** пружа услуге примарне заштите. Услуге секундарне заштите пружа Специјална психијатријска болница у Горњој Топоници док услуге терцијалне заштите пружа Клинички центар Ниш. Избеглице, интерно расељена лица и повратници остварују своја права у овој области, као и сви други грађани;
- **Образовне институције** – основне, средње школе, факултети и Универзитет кроз своје редовне програмске активности обухватају и пружају могућност припадницима циљних група овог ЛАП-а да стекну одређено образовање;
- **Национална служба за запошљавање – Филијала Ниш** спроводи различите програме подршке запошљавању незапослених, радно способних који активно траже посао. Избегла, интерно расељена лица и повратници по Споразуму о реадмисији, имају једнаке могућности као и сви други да се укључе у активности Националне службе за запошљавање и користе ове програме.

6. АНАЛИЗА СИТУАЦИЈЕ И ЗАКЉУЧЦИ

Анализа ситуације је реализована применом три врсте анализа: анализа кључних докумената, SWOT анализа и утврђивање кључних актера и крајњих корисника.

6.1 Анализа кључних докумената

Анализа или преглед документације о радном окружењу обухватила је неколико кључних националних докумената релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања у вези са циљним групама и стратешка документа Града Ниша, која се директно или индиректно односе на циљне групе ЛАП-а.

- Стратегија за управљање миграцијама ("Службени гласник РС", број 59/09);

- Стратегија реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији („Службени гласник РС", број 15/09);

- Стратегија супротстављања илегалним миграцијама у Републици Србији („Службени гласник РС", број 25/09);

- Стратегија за унапређење положаја Рома 2009-2015. ("Службени гласник РС", број 26/16);

- Стратегија за социјално укључивање Рома у Републици Србији за период 2016-2025. године ("Службени гласник РС", број 26/16);

- Стратегија за смањење сиромаштва ("Службени гласник РС", број 62/03);

- Национална стратегија запошљавања 2011-2020 ("Службени гласник РС", број 37/11);

- Стратегија развоја социјалне заштите ("Службени гласник РС", број 108/05);

- Стратегија превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022 ("Службени гласник РС", број 77/17);

- Национални план акције за децу ("Службени гласник РС", број 122/08)

Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана.

Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица, односно локалне реинтеграције повратника и тржилаца азила, којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.

Закони и уредбе који су од значаја за питања избеглих, интерно расељених лица и повратника су:

- Закон о избеглицама ("Службени гласник РС", број 18/92 и "Службени лист СРЈ", 45/02 одлука СУС и „Службени гласник РС", број 30/10);

- Закон о управљању миграцијама ("Службени гласник РС", број 107/12);

- Закон о азилу и привременој заштити ("Службени гласник РС", број 24/18);

- Уредба о збрињавању избеглица ("Службени гласник РС", број 20/92, 70/93, 105/93, 8/94, 22/94, 34/95 и 36/04);

- Уредба о ближим условима и мерилима за утврђивање реда првенства за решавање стамбених потреба избеглица ("Службени гласник РС", бр. 58/11).

Основни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама („Службени гласник РС", број

6.2 Најважнији закључци ове анализе су следећи:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана;
- Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.

Неопходан услов развоја града је планирање развоја, дефинисање циљева и развојних опредељења

на дужи рок. Стратегијом развоја Града Ниша за период 2009-2020. године, дефинисана су четири основна стратешка правца развоја и утврђена визија будућег развоја. Спровођење основних развојних опредељења дефинисаних Стратегијом реализује се конкретизацијом и дефинисањем активности на годишњем нивоу - програмом развоја који Град Ниш доноси сваке године.

Акциони план одрживог развоја Града Ниша за период 2015-2020. године представља пројекте и активности којима се разрађују стратешка опредељења и представља полазну основу у изради годишњег Програма развоја Града Ниша.

Програмом развоја Града Ниша за 2018 годину извршена је конкретизација и операционализација стратешких опредељења, те дефинисана акција и задаци локалне самоуправе.

6.3 Анализа стања (SWOT анализа)

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглих, интерно расељених лица, повратника, тражилаца азила и миграната у потреби извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавања капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека с којима се суочава у свом радном окружењу.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • заинтересованост локалне власти за решавање проблема избеглих, интерно расељених лица, повратника и тражиоца азила. • стручност и искуство радника Канцеларије за избеглице и миграције на пословима са циљним групама. • Искуство у реализацији великог броја пројеката • Висок проценат успешности у решавању различитих питања од значаја већег броја корисника. • Заинтересованост организација цивилног друштва • Регулисан правни и институционални оквир. • Добро организован центар за социјални рад • Добро организоване организације цивилног сектора укључене у реализације различитих пројеката • Добра сарадња локалне самоуправе са организацијама цивилног друштва • Добри технички и административни капацитети 	<ul style="list-style-type: none"> • Оптерећеност градског буџета наслеђеним дуговима и обавезама • Слаба активност и самоорганизованост избеглица, ИРЛ и повратника • Слаба заинтересованост повратника за укључивање у програме подршке • Недовољно анимирана јавност око решавања проблема корисничких група. • непотпуне базе података. • Недостатак кадровских и техничких ресурса. • Немогућност праћења кретања популације повратника из реадмисије и миграната • Недостатак финансијских средстава за реализацију потрбних активности
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • подршка Владе Републике Србије. • подршка Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије. • фондови ЕУ и билатерални развојни програми. • Спремност Града Ниша у пружању разних видова помоћи. • Веће укључивање организација цивилног друштва у 	<ul style="list-style-type: none"> • Неповољна економска ситуација у земљи—након глобалне економске кризе • Нерешен статус Косова и Метохије • Нерешена станараска и друга права избеглица из Хрватске и БиХ. • Нејасан тренд и обим процеса реадмисије и повратка држављана Србије у локалну заједницу • Спора имплементација националних стратегија

6.4 Најважнији закључци ове анализе су:

- Главне снаге локалне заједнице значајне за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника су добра сарадња локалне самоуправе и актера из локалне заједнице, њихово заједничко искуство и заинтересованост за решавање ових проблема, али и спремност саме локалне самоуправе да издвоји финансијска средства и омогући реализацију свих касније наведених активности.
- Искуство локалне самоуправе у припреми пројектних предлога отвара могућности добијања донаторских средстава која су неопходна за испуњење свих активности ЛАП-а. Све то би требало да допринесе превазилажењу препрека као што су неповољна економска ситуација у земљи као и регионална неуједначеност.
- За активности локалне заједнице постоји велика подршка, како од Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, тако и кроз фондове ЕУ. Могућност представља и Национална стратегија реинтеграције повратника, а свакако и прекогранична сарадња и пројекти преко којих се може доћи до донаторских средстава. Ту су још и средства НИП-а и подршка Владе Србије, као и стране директне инвестиције.

6.5 Анализа проблема је показала да су главни проблеми избеглих, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији у Граду Нишу:

- **Нерешено стамбено питање:** Избегла лица чија је имовина остала у Хрватској и Босни и Херцеговини, као и интерно расељена лица с Косова и Метохије, онемогућена су или имају проблема с коришћењем и управљањем својом имовином. Део Ромског становништва и даље живи у нехигијенским насељима, а они представљају и значајан удео: интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији – велики број породица су вишегенерацијске и вишечлане, живе у неусловним просторима, у малој квадратури с недовољно простора.
- **Незапосленост:** У Нишу је незапосленост виша од републичког просека, а највећи број незапослених лица циљних група овог документа су са ниским образовним нивоом и стога је мања могућност запослења. Због целокупне економске ситуације и неповољне образовне структуре избегла и интерно расељена лица принуђена су да би обезбедили средства за егзистенцију својих породица

посао траже у тз.“сивој зони“. У повратничким домаћинствима, у највећем броју случајева ниједан од чланова домаћинства није формално запослен, а на црно тек понеко ради.

- **Нерешен социјални статус:** необезбеђени, неадекватни или са несигурним приходима.
- **Инертност:** Због вишегодишњег живљења и пасивног чекања да се њихови проблеми реше, већина њих није спремна за испољавање иницијативе у тражењу решења бољег и квалитетнијег начина организовања и унапређења сопственог живота.

6.6. Општи закључци анализе

Из претходних анализа може се закључити следеће:

Град Ниш има и пружа капацитете за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника у потреби на својој територији, нарочито у области људских ресурса, институционалног искуства и спремности локалне самоуправе да се бави проблемима ове циљне групе грађана.

С обзиром на све проблеме које прати глобална криза и незавршена приватизација, као и различитих развојних потреба Града, питање унапређења положаја циљних група овог ЛАП-а је једно од битних проблема у контексту развоја локалне заједнице.

Образовна структура повратничке популације је начелно ниска, чиме је њихов приступ запослењу релативно отежан.

Нерешено стамбено питање вишечланих, вишегенерацијских породица-корисника и проблеми у располагању сопственом имовином у земљама порекла, значајно доприносе социјалном сиромаштву и неповољном квалитету живота избеглих и интерно расељених лица и представљају један од кључних проблема за унапређење њиховог положаја.

Анализом заинтересованих страна идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника у потреби у Нишу, које су диференциране на крајње кориснике (различите групе избеглих, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији) и кључне партнере локалне самоуправе у развоју и примени мера и програма за реализацију ЛАП-а.

6.7 Препоруке за будуће планирање унапређења положаја циљних група

- Спремност локалне самоуправе да се бави унапређењем положаја дефинисаних циљних група требало би да се практично реализује кроз партнерство и сарадњу свих локалних актера значајних за питања у вези са циљним групама, уз коришћење свих расположивих људских ресурса и искуства различитих организација и институција.
- Унапређење положаја циљних група требало би да буде део свеобухватног развојног приступа у локалној заједници, да се третира као део

социјално-економског контекста и да му се не приступа као евентуално искључивом питању социјалне заштите.

6.8 Мисија локалног акционог плана

Локални акциони план посебно треба да буде усмерен на:

- Унапређење могућности за запошљавање припадника циљних група путем преквалификације и доквалификације.
- Обезбеђење услова за стамбено збрињавање кроз изградњу социјалних станова, куповину сеоских домаћинстава или реконструкцију/адаптацију неусловног стамбеног простора.
- Подстицање активног учешћа припадника циљних група у решавању и унапређењу сопственог статуса у локалној заједници.

7. КРАЈЊИ КОРИСНИЦИ И ПРИОРИТЕТНЕ ГРУПЕ

7.1 Крајњи корисници

Крајњи корисници/це (циљне групе) Локалног акционог плана су сва избегла, интерно расељена лица, повратници по Споразуму о реадмисији и мигранти који живе на подручју Града Ниша, сва лица која су изгубила статус и решила трајно пребивалиште у Нишу (бивше избеглице), као и лица која су у статусу тржења азила, а који се налазе на територији Града.

7.2 Приоритетне групе

Дефинисане су на основу следећих критеријума:

- Стамбена и егзистенцијална угроженост циљне групе,
- Бројност циљне групе са израженим проблемом,
- Ургентност решавања проблема,
- Радно способна незапослена избегла, интерно расељена лица и повратници по Споразуму о реадмисији, нарочито из породица које имају киднапованог, убијеног или несталог члана, хронично болесни и породице са децом ометеном у развоју.
- Заинтересованост и спремност за активно учешће у решавање сопственог проблема,
- Надлежност и ресурси којима се располаже,
- Погођеност циљне групе већим бројем проблема истовремено.

8. ОПШТИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ ЛАП-а

8.1 Општи циљ Локалног акционог плана за период 2018-2022. године је унапређење социјално- материјалног положаја и животног стандарда избеглица, ИРЛ и повратника по Споразуму о реадмисији, кроз програме стамбеног збрињавања и економског оснаживања,

што ће дугорочно посматрано допринети и побољшању демографске ситуације у Граду Нишу.

8.2 Специфични циљеви овог ЛАП-а су:

Специфични циљ 1: Трајно стамбено збрињавање циљних група.

1.1. Додела пакета грађевинског материјала за завршетак започетих стамбених објеката или адаптацију постојећих неусловних објеката

1.1.1. Набавка и испорука грађевинског материјала контрола уграђености материјала за 10 породица интерно расељених лица

1.1.2. Набавка и испорука грађевинског материјала контрола уграђености материјала за 30 породица интерно расељених лица

1.1.3. Набавка и испорука грађевинског материјала, уграђености материјала за избегличке породице

1.1.4. Набавка и испорука грађевинског материјала, уграђености материјала за повратничке породице

1.2. Откуп кућа са окућницом и помоћи у пакетима грађевинског материјала за адаптацију предметне куће

1.2.1. Откуп сеоских домаћинстава за породице интерно расељених лица

1.2.2. Откуп сеоских домаћинстава за породица интерно расељених лица

1.2.3. Откуп сеоских домаћинстава за 10 избегличких породица

1.2.4. Откуп сеоских домаћинстава за 10 повратничких породица

1.3. Изградња стамбених јединица за за ИРЛ, избеглице и повратнике

1.3.1. Реализација програма стамбеног збрињавања 40 породица ИРЛ и повратника

1.3.2. Реализација Регионалног програма трајног стамбеног збрињавања 60 породица избеглих, ИРЛ и повратника

1.3.3. Реализација Регионалног програма изградње 20 станова са правом откупа избеглим лицима

1.3.4. Изградња 140 монтажних кућа на земљишним парцелама у власништву Града Ниша

1.3.5. Изградња 40 монтажних кућа на земљишним парцелама у власништву породица

Специфични циљ 2: Економско оснаживање циљних група.

2.1. Економско оснаживање и осамостаљење 60 породица ИРЛ кроз програме доходних активности.

2.2. Економско оснаживање и осамостаљење 30 избегличких породица кроз програме доходних активности.

2.3. Економско оснаживање и осамостаљење 15 породица повратника по Споразуму о реадмисији

Специфични циљ 3: Реализација стручне едукације заинтересованих припадника циљних група.

3.1. Организовање програма стручног оспособљавања, преквалификације и доквалификације за 90 интерно расељених лица.

3.2. Организовање програма стручног оспособљавања, преквалификације и доквалификације за 20 избеглих лица.

3.3. Организовање програма стручног оспособљавања, преквалификације и доквалификације за 10 лица, повратника по Споразуму о реадмисији.

4.2. Пружање правне помоћи за 30 избегличких породица.

4.3. Пружање правне помоћи за 20 породица, повратника по Споразуму о реадмисији.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица, повратника по Споразуму о реадмисији, тражиоца азила и миграната, а у потреби без утврђеног статуса има предвиђене аранжмане за имплементацију, праћење (мониторинг) и оцењивање успешности (евалуацију).

Специфични циљ 4: Обезбеђење пружање правне помоћи циљним групама

4.1. Пружање правне помоћи за 100 породица интерно расељених лица.

9. ТАБЕЛА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Специфични циљ 1. : Трајно стамбено збрињавање циљних група.

1.1 Додела пакета грађевинског материјала за завршетак започетих стамбених објеката или адаптацију постојећих неусловних објеката							
Активности	планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикато-р(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1.1.1. Набавка и испорука гм, контрола уграђености материјала	2018-2019	Обезбеђење условности објекта	Побољшани услови становања за 10 породица интер.расељених	5.500.000,00 РСД		Град Ниш	КИРС
1.1.2. Набавка и испорука гм, контрола уграђености материјала	2019-2022	Обезбеђење условности објекта	Побољшани услови становања породица 10 интер.расељених	4.950.000,00 РСД		Град Ниш	КИРС
1.1.3. Набавка и испорука гм, контрола уграђености материјала	2019-2022	Обезбеђење условности објекта	Побољшани услови становања 10 избегличких породица	95.000 евра		Град Ниш	КИРС
1.1.4. Набавка и испорука гм, контрола уграђености материјала	2019-2022	Обезбеђење условности објекта	Побољшани услови становања 10 породица из реадмисије	95.000 евра		Град Ниш	КИРС

1.2 Откуп кућа са окућницом и помоћи у пакетима грађевинског материјала за адаптацију предметне куће.

Активности	планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикато-р(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1.2.1. Откуп сеоских домаћинстава	2018-2019	Трајно стамбено збрињавање	Стамбено збринута 10 породица интерно расељених лица	1.400.000,00 РСД	7.000.000,00 РСД	-Град Ниш	КИРС
1.2.2. Откуп сеоских домаћинстава	2019-2022	Трајно стамбено збрињавање	Стамбено збринута 40 породица интер.расењених	8.000.000,00 РСД	40.000.000,00 РСД	Град Ниш	КИРС
1.2.3. Откуп сеоских домаћинстава	2019-2022	Трајно стамбено збрињавање	Стамбено збринута 20 избегличких породица	4.000.000,00 РСД	20.000.000,00 РСД	Град Ниш	КИРС
1.2.4. Откуп сеоских домаћинстава	2019-2022	Трајно стамбено збрињавање	Стамбено збринута 10 породица повратника	2.200.000,00 РСД	11.000.000,00 РСД	Град Ниш	КИРС

1.3 Изградња стамбених јединица за за ИРЛ, избеглице и повратнике

Реализација програма	планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикато-р(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1.3.1. Реализација програма стамбеног збрињавања	2019-2022	Трајно стамбено збрињавање	Изграђени социјани станови за 40 породица избеглих, ИРЛ и повратника	2.500.000,00 РСД	25.000.000,00 РСД	-Град Ниш	КИРС
1.3.2. Реализација Регионалног програма трајног стамбеног збрињавања	2019-2022	Трајно стамбено збрињавање	Изграђени социјани станови за 40 породица избеглих, ИРЛ и повратника	N/A	4.000.000 евра	Град Ниш	КИРС

1.3.3. Реализација Регионалног програма изградња станова са правом откупа избеглим лицима	2019-2022	Трајно стамбено збрињавање	Изграђено и откупљено 40 кућа за породице избеглица	N/A	400.000 евра	Град Ниш	КИРС
1.3.4. Изградња монтажних кућа на земљишним парцелама у власништву Града Ниша	2019-2022	Трајно стамбено збрињавање	Побољшани услови становања 10 породица из реадмисије	N/A	150.000 евра	Град Ниш	КИРС

Специфични циљ 2: Економско оснаживање циљних група

Реализација програма	планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикато-р(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
2.1. Реализација програма доходних активности	2019-2022	Економски ојачати и самозапослити породице	Осамостаљивање 60 избегличких породица ИРЛ	1.800.000,00 РСД	18.000.000,00 РСД	Град Ниш	КИРС
2.2. Реализација програма доходних активности	2019-2022	Економски ојачати и самозапослити породице	Осамостаљивање 30 избегличких породица	900.000,00 РСД	9.000.000,00 РСД	Град Ниш	КИРС
2.3. Реализација програма доходних активности	2019-2022	Економски ојачати и самозапослити породице	Осамостаљивање 15 породица	3.000.000,00 РСД	30.000.000,00 РСД	Град Ниш	КИРС

Специфични циљ 3: Реализовање стручне едукације за заинтересоване припаднике циљних група

Реализација програма	планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикато-р(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		

3.1. Организовати програме стручног оспособљавања, преквалификације и доквалификације за интерно расељена лица	2019-2022		Обуку завршило 90 интерно расељених лица	N/A		Град Ниш	НСЗ
3.2. Организовати програме стручног оспособљавања, преквалификације и доквалификације за интерно расељена лица	2019-2022		Обуку завршило 20 избеглих лица	N/A		Град Ниш	НСЗ
3.3. Организовати програме стручног оспособљавања, преквалификације и доквалификације за интерно расељена лица	2019-2022		Обуку завршило 10 повратника	N/A		Град Ниш	НСЗ

Специфични циљ 4.: Обезбедити пружање правне помоћи циљним групама

Активности	планирано време реализације активност-и	Очекивани резултат	Индикато-р(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
4.1. Пружање правне помоћи породицама интерно расељених лица које се односе на имовину и пензиону проблематику	2019-2022	Обезбеђивање правне сигурности и остваривање права стечених на Косову и Метохији	За правну помоћ се обратило 100 породица интерно расељених лица	N/A	N/A	Град Ниш	ЦСРНиш, НСЗ, ПИО, КИРС, Ресорно министарство
4.2. Пружање правне помоћи избегличким породицама које се односе на имовину и пензиону проблематику	2019-2022	Обезбеђивање правне сигурности и остваривање права у земљама порекла	За правну помоћ се обратило 30 избегличких породица	N/A	N/A	Град Ниш	ЦСРНиш, НСЗ, ПИО, КИРС, Ресорно министарство
4.3. Пружање правне помоћи повратничким породицама	2019-2022	Обезбеђивање правне сигурности и остваривање права у земљама из којих су дошли по основу реадмисије	За правну помоћ се обратило 20 повратничких породица	N/A	N/A	Град Ниш	ЦСРНиш, НСЗ, ПИО, КИРС, Ресорно министарство

10. БУЏЕТ

Процењено је да ће за реализацију Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по споразуму о реадмисији на подручју Града Ниша за период 2018 – 2022. године бити укупно потребно око **7.200.000** евра, које би могли финансирати: Европска банка за обнову и развој и други међународни фондови. Из буџета Републике Србије, а посретством Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије биће потребна средства у укупном износу од 124.200.000 РСД, а из буџета локалне самоуправе 13.800.000 РСД.

Детаљан годишњи буџет за сваку следећу годину примене Локалног плана биће урађен на основу разрађених годишњих планова за те године.

Средства за реализацију овог Локалног акционог плана обезбеђиваће се из различитих извора:

- из буџета локалне самоуправе
- из буџета републике Србије (Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије).
- из донаторских сретстава, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана;
- из других доступних извора.

11. АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ

Аранжмани за примену ЛАП-а у Граду Нишу обухватају локалне структуре и све потребне мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

- **структуре за управљање процесом примене ЛАП-а**
- **структуре које су оперативне и примењују ЛАП**

11.1 Структуру за управљање процесом примене ЛАП, након његовог усвајања, представља ће Савет за управљање миграцијама, Радна тела и комисије које су учествовале у његовој изради. Савет за миграције ће, као део свог будућег рада, усвојити Правилник управљања применом Локалног плана. Савет за управљање миграцијама, као управљачка структура има следеће задатке:

- одговорност за вођење целокупног процеса примена Локалног плана;
- именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације Локалног акционог плана;
- обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу унапређења положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника у локалној заједници;
- одржава контакте са свим учесницима у реализацији Локалног акционог плана;

- управља процесом праћења (мониторинг) и оцењивања успешности (евалуациј) Локалног акционог плана;
- одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

11.2 Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формиран у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног акционог плана. У складу с Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници-партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног акционог плана има следеће задатке и одговорности:

- реализацију Локалног акционог плана;
- непосредну комуникацију с корисницима услуга које се обезбеђују Локалним акционим планом;
- редовно достављање извештаја секретару Савета за управљање миграцијама и трајна решења о свим активностима на спровођењу Локалног акционог плана;
- учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног акционог плана;
- унапређење процеса примене локалног акционог плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

11.3 План и механизми комуникације

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног акционог плана. Управљачка и оперативне структуре уредиће време и начин размене информација и предузимање одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период припремиће Савет за управљање миграцијама, уз активне консултације с оперативним структурама. По потреби, Савет за управљање миграцијама ће формирати и одговарајуће радне тимове. Годишње планове ће усвајати Скупштина Града Ниша (или други надлежни орган локалне самоуправе).

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног акционог плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуације).

12. ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕНА УСПЕШНОСТИ (МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА)

Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације) ЛАП-а је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП-а, ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.

Временски оквир: Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2018-2022. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично - једном годишње и подносиће се извештај Скупштини града Ниша. Финална евалуација обавиће се на крају 2022. године.

Предмет мониторинга и евалуације: Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.

Кључни индикатори утицаја за праћење и оцењивање успешности примене Локалног акционог плана ће бити следећи:

- Број нових услуга - локалних мера / програма за избеглице, ИРЛ и повратнике по Споразуму о реадмисији.
- Обухват избеглих, ИРЛ и повратника по Споразуму о реадмисији, новим услугама и мерама;
- Структура корисника/ца услуга и мера / програма;
- Ниво укључености различитих актера у пружање услуга избеглим, ИРЛ и повратницима у локалној заједници;
- Обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглим, ИРЛ и повратницима
- Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглим, ИРЛ и повратницима (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

Методe и технике мониторинга и евалуације:

За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори и сл.), анкете, извештавање и др.

Савет за управљање миграцијама формираће радну групу за праћење (мониторинг) и оцену успешности (евалуација) Локалног акционог плана.

Радна група ће бити одговорна за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције - вршиће мониторинг (М) и евалуацију (Е). Тим за М и Е чине представници/це - стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима избеглих, ИРЛ и повратника, као и представници/це корисничких група овог Локалног плана. Радна група ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.